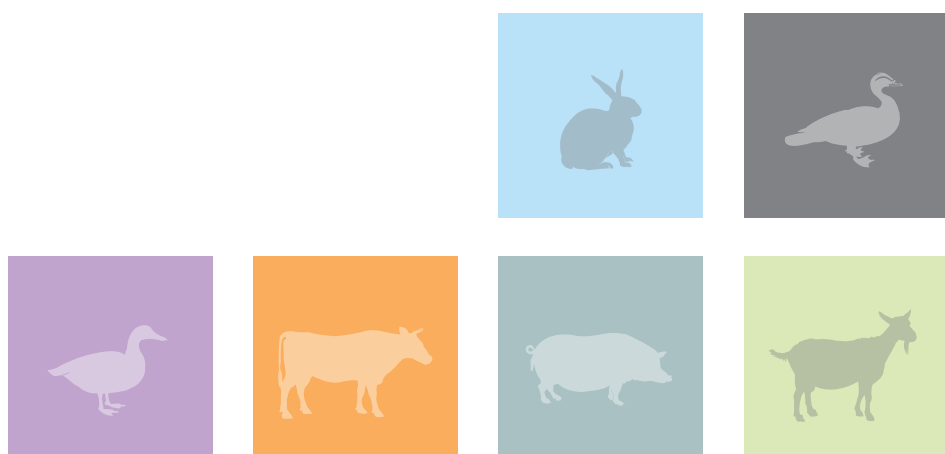

AZ ÁLLATGENETIKAI ERŐFORRÁSOKRA VONATKOZÓ GLOBÁLIS CSELEKVÉSI TERV és AZ INTERLAKENI NYILATKOZAT

AZ ÁLLATGENETIKAI ERŐFORRÁSOKRA VONATKOZÓ GLOBÁLIS CSELEKVÉSI TERV és AZ INTERLAKENI NYILATKOZAT

elfogadta az Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Állatgenetikai

Erőforrásokról Szóló Nemzetközi Technikai Konferencia

Interlaken, Svájc, 2007. szeptember 3 - 7.

AZ EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETÉNEK ÉLELMEZÉSÜGYI ÉS MEZŐGAZDASÁGI SZERVEZETE
ÉLELMEZÉSI ÉS MEZŐGAZDASÁGI CÉLÚ GENETIKAI ERŐFORRÁSOK BIZOTTSÁGA
Róma, 2007

PUBLISHED BY ARRANGEMENT WITH THE FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION
OF THE UNITED NATIONS
BY THE HUNGARIAN MINISTRY OF RURAL DEVELOPMENT
Budapest, 2011

Ezt a művet eredetileg az Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete adta ki angol nyelven Global Plan of Action for Animal Genetic Resources, and the Interlaken Declaration címen 2007-ben. Ezt a magyar fordítást a Vidékfejlesztési Minisztérium készítette. Eltérések esetén az eredeti nyelvű változat az irányadó.
Fordította: FORDuna Fordító Kft.
Lektorálta: Dr. Radácsi Andrea, Szobolevszki Tamás

ISBN: 978-925-005848-1

Az ebben a kiadványban alkalmazott megjelölések és bemutatott anyag semmilyen módon nem utal az Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete részéről bármely ország, terület, város vagy térség vagy ezek hatóságainak jogállására vagy ország- vagy egyéb határainak kijelölésére vonatkozó semmilyen vélemény kifejezésére. Konkrét társaságok vagy gyártók termékeinek említése - függetlenül attól, hogy ezeket szabadalmaztatták-e - nem utal arra, hogy ezeket az FAO hasonló jellegű más, itt nem említett társaságokhoz vagy termékekhez képest előnyben részesítené vagy ajánlaná. A jelen kiadványban kifejtett nézetek a szerzők nézetei és nem feltétlenül képviselik az FAO nézeteit.

© Hungarian Ministry of Rural Development, 2011 (Hungarian edition)
© FAO, 2007 (English edition)

Kiadja a magyar Vidékfejlesztési Minisztérium az Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezetével kötött megállapodás alapján.

A nemzetközi közösség 2007 szeptemberében elfogadta *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó legelső globális cselekvési tervet*, amely huszonhárom stratégiai prioritást foglal magában, célja pedig az állatgenetikai sokféleség eróziójának megakadályozása, valamint az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatának biztosítása. *Ennek a globális cselekvési tervnek* a végrehajtása jelentős mértékben hozzá fog járulni az 1. (a nagymérvű szegénység és éhínség felszámolása) és a 7. (a környezeti fenntarthatóság biztosítása) millenniumi fejlesztési cél eléréséhez.

A globális cselekvési terv egy 169 ország részvételével zajló, kiterjedt folyamat eredménye. A tervet 109 ország fogadta el az állatgenetikai erőforrásokról szóló nemzetközi technikai konferencián, melyet a svájci Interlakenben tartottak, 2007. szeptember 3. és 7. között. Elfogadták emellett *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó interlakeni nyilatkozatot*, melyben megerősítették közös és egyéni felelősségvállalásukat az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások megőrzésére, fenntartható használatára és fejlesztésére, a világ élelmezésbiztonságának megteremtésére, az emberiség tápláltsági szintjének javítására, valamint a vidékfejlesztésre vonatkozólag. Kötelezettséget vállaltak amellett, hogy elősegítik az említett erőforrásokhoz való hozzáférést, valamint biztosítják az erőforrások használatából származó hasznok igazságos és méltányos megosztását.

Az előző generációk világszerte az állatgenetikai erőforrások rendkívüli gazdagságát és sokféleségét hagyták örökül számunkra, és tisztelettel kell adóznunk nekik csakúgy, ahogyan Charles Darwin tette, amikor 1868-ban azoknak az embereknek a „csodálatos szakértelméről és állhatatosságáról” írt, „akiknek sikerét időtállóan bizonyítja jelenlegi háziállat-állományunk”. Ezek az állatok voltak elődeink kísérői a világ számos éghajlati övében és ökoszisztémájában, ahol mérhetetlen alkalmazkodási készségről tettek tanúbizonyságot. Napjainkban, szembesülve az egyre növekvő népesség szükségleteivel, a fogyasztói igények változásaival, illetve az éghajlatváltozás és az újonnan megjelenő betegségek okozta kihívásokkal, nekünk is erre az alkalmazkodóképességre és potenciálra kell támaszkodnunk, hogy képesek legyünk szembenézni egy bizonytalan jövővel. Ha nem cselekednénk, és hagynánk elveszni ezeket az erőforrásokat, az mind a korábbi, mind az eljövendő generációkkal szemben méltatlan lenne. *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó interlakeni nyilatkozat* azonnali cselekvést sürget ennek elkerülésére, és a globális cselekvési terv megvalósítását javasolja a probléma megoldásának legmegfelelőbb eszközeként.

Az egyes országok kormányainak most ki kell nyilvánítaniuk tartós politikai szándékaikat, és mobilizálniuk kell a *globális cselekvési terv* sikeres végrehajtásához szükséges jelentős erőforrásokat. Mindehhez széleskörű regionális és nemzetközi összefogásra van szükség. Ebben a folyamatban a FAO, egyéb jelentős nemzetközi szervezetek, az egyes országok, a tudományos társadalom, az adományozók, a civil társadalmi szervezetek és a magánszektor egyaránt fontos szerepet töltenek be. Ezen kívül erkölcsi és gyakorlati szükségszerűség – különösen a fejlődő országokban – a haszonállat-tartók és -tenyésztők támogatása, akiknek a kezében összpontosul a világ állatgenetikai erőforrásainak jelentős része, és akiknek a megélhetése is ezektől a forrásoktól függ. Az ő szerepüket és szükségleteiket nem lehet figyelmen kívül hagyni, ha a *globális cselekvési tervet* sikerre kívánjuk vinni.

Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó interlakeni nyilatkozat elismeri, hogy nemzeti és nemzetközi szinten is jelentős hiányosságok és gyengeségek vannak az állatgenetikai erőforrások nyilvántartása, nyomon követése, meghatározása, fenntartható használata, fejlesztése és megőrzése terén, melyekre sürgősen megoldást kell találni. A nyilatkozat felszólítja az érintetteket, hogy jelentős pénzügyi forrásokat mobilizáljanak, és hosszú távon támogassák az állatgenetikai erőforrásokkal foglalkozó nemzeti és nemzetközi programokat.

Az interlakeni konferencia által hozott történelmi jelentőségű áttörést követően meg kell tartanunk ezt a lendületet, és számos fronton egyszerre kell előrehaladnunk. Javítani kell a technikai lehetőségeket,

különösen a fejlődő országokban; ki kell dolgozni, vagy meg kell erősíteni az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatára és fejlesztésére, megőrzésére és jellemzésére irányuló nemzeti programokat és politikákat; valamint az állatgenetikai erőforrások számára egy hatékonyan működő nemzetközi stratégiai keretet kell fokozatosan felépíteni oly módon, hogy az világszerte tükrözze ezeknek az erőforrásoknak a specifikus sajátosságait, valamint az állattartók és -tenyésztők valódi szükségleteit.

A FAO elkötelezte magát *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* végrehajtása mellett. Ezt a tevékenységet a FAO Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrások Bizottsága fogja irányítani, és nyomon fogja követni a folyamatot.

Azzal a kéréssel fordulok a nemzetközi közösséghez, hogy egyesítse erőit az állatgenetikai erőforrások világörökségének megfelelő kezelése érdekében, és ily módon biztosítsa *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* sikerét.

Jacques Diouf
főigazgató

Tartalom

AZ ÁLLATGENETIKAI ERŐFORRÁSOKRA VONATKOZÓ INTERLAKENI NYILATKOZAT	1
--	----------

AZ ÁLLATGENETIKAI ERŐFORRÁSOKRA VONATKOZÓ GLOBÁLIS CSELEKVÉSI TERV	5
---	----------

I. rész	<i>Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv alapjai</i>	7
----------------	--	----------

Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv céljai és stratégiái	11
--	----

II. rész	Az intézkedések stratégiai prioritásai	13
-----------------	---	-----------

1. stratégiai prioritási terület

A folyamatok és kapcsolódó kockázatok jellemzése, nyilvántartásba vétele és nyomon követése	14
--	-----------

1. stratégiai prioritás	Az állatgenetikai erőforrások nyilvántartásba vétele és jellemzése, a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok nyomon követése, valamint országos szintű korai figyelmeztető és válaszadó rendszerek létrehozása	15
2. stratégiai prioritás	A folyamatok és a kapcsolódó kockázatok jellemzéséhez, nyilvántartásba vételéhez és nyomon követéséhez szükséges nemzetközi technikai szabványok és protokollok kidolgozása	16

2. stratégiai prioritási terület:

Fenntartható használat és fejlesztés	17
---	-----------

3. stratégiai prioritás	A fenntartható használatra vonatkozó nemzeti politikák kidolgozása és erősítés	18
4. stratégiai prioritás	Nemzeti faj- és fajtanemesítési stratégiák és programok kidolgozása	19
5. stratégiai prioritás	Ösztönzés az állatgenetikai erőforrások kezelésének agrár-ökoszisztéma alapú megközelítésére	20
6. stratégiai prioritás	Az állatgenetikai erőforrások fenntartása és fenntartható használata szempontjából fontos hagyományos és helyi termelési rendszerek, valamint a kapcsolódó tudásrendszerek támogatása	20

3. stratégiai prioritási terület:

Megőrzés	22
-----------------	-----------

7. stratégiai prioritás	Nemzeti megőrzési politikák kidolgozása	23
8. stratégiai prioritás	<i>In situ</i> megőrzési programok kidolgozása vagy fejlesztése	24
9. stratégiai prioritás	<i>Ex situ</i> megőrzési programok kidolgozása vagy fejlesztése	25
10. stratégiai prioritás	Regionális vagy globális, hosszú távú megőrzési stratégiák kidolgozása és végrehajtása	25
11. stratégiai prioritás	A megőrzési módszerek és technikai előírások kidolgozása	26

4. stratégiai prioritási terület:

Szakpolitikák, intézmények és kapacitásépítés		27
12. stratégiai prioritás	Nemzeti intézmények, többek között nemzeti fókuszpontok létrehozása vagy erősítése, az állatgenetikai erőforrásokkal kapcsolatos intézkedések tervezéséhez és végrehajtásához, az állattenyésztési ágazat fejlesztéséhez	29
13. stratégiai prioritás	Nemzeti oktatási és kutatási létesítmények létrehozása vagy fejlesztése	29
14. stratégiai prioritás	A jellemzéshez, nyilvántartásba vételhez, a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok felügyeletéhez, a fenntartható használathoz és fejlesztéshez, valamint a megőrzéshez szükséges nemzeti humán kapacitás erősítése	30
15. stratégiai prioritás	A nemzetközi szintű információcsere, kutatás és oktatás létrehozása vagy erősítése	31
16. stratégiai prioritás	A nemzetközi együttműködés erősítése a fejlődő és a gazdasági átalakuláson átmenő országokban az állatgenetikai erőforrások: • jellemzése, nyilvántartásba vétele, illetve a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok nyomon követése; • fenntartható használata és fejlesztése; • valamint megőrzése érdekében.	31
17. stratégiai prioritás	Regionális fókuszpontok létrehozása és a nemzetközi hálózatok erősítése	32
18. stratégiai prioritás	Az állatgenetikai erőforrások szerepével és értékeivel kapcsolatos nemzeti tudatosság fokozása	32
19. stratégiai prioritás	Az állatgenetikai erőforrások szerepével és értékeivel kapcsolatos regionális és nemzetközi tudatosság fokozása	33
20. stratégiai prioritás	Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzeti szakpolitikák és jogi keretek felülvizsgálata és fejlesztése	33
21. stratégiai prioritás	Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzetközi szakpolitikák és jogi keretek felülvizsgálata és fejlesztése	34
22. stratégiai prioritás	A Bizottság állatgenetikai erőforrás-politikájával kapcsolatos törekvések összehangolása egyéb nemzetközi fórumokkal	34
23. stratégiai prioritás	Az állatgenetikai erőforrások megőrzéséhez, fenntartható használatához és fejlesztéséhez szükséges források – többek között pénzügyi források – mobilizálására irányuló törekvések erősítése.	35

III. rész *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv végrehajtása és finanszírozása* **37**

Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó interlakeni nyilatkozat

- 1 Felismerve az állatgenetikai erőforrásoknak az élelmezésügyben és a mezőgazdaságban játszott alapvető szerepét és értékeit, különösen a jelenlegi és eljövendő generációk élelmezésbiztonsága szempontjából; ismerve az élelmezésbiztonságot és a vidéki közösségek fenntartható megélhetését fenyegető veszélyeket, melyek ezeknek az erőforrásoknak a csökkenéséből és eróziójából adódnak; mi, a százkilenc állam képviselői, valamint az Európai Közösség és a negyvenkét szervezet összegyűltünk Interlakenben (Svájc), az Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) meghívására és a svájci kormány vendéglátásával, az első Állatgenetikai Erőforrásokról Szóló Nemzetközi Technikai Konferencián; tudatában vagyunk feladatainknak és a számos megoldandó problémának, de meg vagyunk győződve arról, és biztosak vagyunk abban, hogy a fejlődés bekövetkezik és meg is kell történnie. Ez az Állatgenetikai Erőforrásokról Szóló Nemzetközi Technikai Konferencia nagymértékben hozzájárul egy olyan hatékony nemzetközi keret megteremtéséhez, amely az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások fenntartható használatát, fejlesztését és megőrzését, illetve a világ élelmezésbiztonságát szolgálja.
- 2 Elismerjük, hogy az egyes államok szuverén jogokkal rendelkeznek élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrásaik felett.
- 3 Megerősítve közös és egyéni felelősségeinket az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és fejlesztése tekintetében, elismerjük az egyes országok, régiók és egyének kölcsönös függését ezeknek az erőforrásoknak a vonatkozásában.
- 4 Elkötelezzük magunkat az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások fenntartható használatának, fejlesztésének és megőrzésének biztosítása mellett. Kötelezettséget vállalunk továbbá arra is, hogy elősegítjük az említett erőforrásokhoz való hozzáférést, valamint a használatukból származó hasznok igazságos és méltányos megosztását, a vonatkozó nemzetközi kötelezettségvállalásokkal és nemzeti jogszabályokkal összhangban. Célunk a világ élelmezésbiztonságának erősítése, az emberiség tápláltsági állapotának javítása és a vidékfejlesztés elősegítése.
- 5 Örömmel üdvözljük *Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások globális állapotáról szóló jelentést*, melyet a FAO Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrások Bizottságának irányítása alatt dolgoztak ki országos szintű elemzések alapján. Ez az állatgenetikai erőforrások első átfogó globális felmérése, amely alapul szolgál *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* számára.
- 6 Felismerjük, hogy az állatfajok jelenlegi sokfélesége nincs megfelelően hasznosítva az élelmiszertermelés növelése, az emberiség táplálásának javítása, valamint a vidéki közösségek további fenntartása, vagy a hatékonyabb termelési rendszerek biztosítása érdekében. Aggodalommal vesszük tudomásul az állatállományok folyamatos, jelentős mértékű csökkenését. Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások folyamatos eróziója és csökkenése hátráltatná az élelmezésbiztonság elérésére, az emberiség tápláltságának javítására és a vidékfejlesztés erősítésére irányuló törekvéseket. Elismerjük, hogy fokozni kell az

állatgenetikai erőforrások további megőrzésére, fejlesztésére, javítására és fenntartható használatára irányuló erőfeszítéseket.

- 7 Tudatában vagyunk, hogy azonnali cselekvésre van szükség a veszélyeztetett állatállományok megőrzése érdekében, az állatgenetikai erőforrások riasztó mértékű csökkenése miatt.
- 8 Felismerjük, hogy támogatni kell az ismeretanyag – elsősorban kutatás révén történő – bővítését, az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatának, fejlesztésének és megőrzésének javítása érdekében.
- 9 Tudatában vagyunk annak, hogy az élelmezésbiztonság, a fenntartható megélhetés és az emberi jólét szempontjából legfontosabb állatfajok genetikai erőforrásai részben természetes szelekció, részben pedig a kistermelők, a farmerek, a vándoroltató állattartással foglalkozók és állattenyésztők által végzett szelekció révén alakulnak szerte a világon, generációk óta. Az eredmény az állatállományok széles választéka, amely változatos előnyöket kínál a környezet, az emberiség és kulturális öröksége szempontjából. Tudatában vagyunk annak, hogy minden országnak ki kell vennie a részét ezeknek az erőforrásoknak a megőrzéséből, hogy ezzel biztosítsa az alapot az állatállomány fejlesztéséhez, az élelmezésbiztonság eléréséhez, a vidéki és városi népesség jobb táplálásához, valamint a vidéki közösségek fenntartásához.
- 10 Elismerjük, hogy az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások sokféleségének megőrzése alapvetően fontos ahhoz, hogy a gazdálkodók, a vándoroltató állattartással foglalkozók és az állattenyésztők meg tudjanak felelni a környezeti változásokból, többek között az éghajlatváltozásból eredő jelenlegi és jövőbeni termelési kihívásoknak; fokozni lehessen a betegségekkel és élősködőkkel szembeni ellenálló képességet; valamint megfelelően lehessen reagálni az állati eredetű termékekre vonatkozó fogyasztói igények változásaira. Ugyancsak felismerjük a biológiai sokféleség valódi értékét, és az állatállományok környezeti, genetikai, társadalmi, gazdasági, egészségügyi, tudományos, oktatási, kulturális és spirituális jelentőségét, valamint etikai felelősségünket abban a tekintetben, hogy a genetikai erőforrásokat megőrizzük az emberiség eljövendő generációi számára is.
- 11 Tudatában vagyunk annak, hogy a hús-, tej- és egyéb állati eredetű termékek iránti igény drámai mértékben növekszik. Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások fenntartható használata, fejlesztése és megőrzése alapvetően hozzájárul a globális élelmezésbiztonságról szóló római nyilatkozat, illetve a Világélelmezési Csúcstalálkozón kidolgozott cselekvési terv célkitűzéseinek eléréséhez, valamint a Milleniumi fejlesztési célok – különösen az 1. (a nagymérvű szegénység és éhínség felszámolása) és a 7. (a környezeti fenntarthatóság biztosítása) számú cél – megvalósításához. Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások fenntartható használata, fejlesztése és megőrzése jelentős mértékben segíti az Agenda 21 akcióprogram és a Biológiai Sokféleségről Egyezmény megvalósítását.
- 12 Felismerjük, hogy a világ legkülönbözőbb régióiban tevékenykedő helyi és őslakos közösségek, gazdálkodók, vándoroltató állattartással foglalkozók és állattenyésztők felbecsülhetetlen segítséget nyújtanak az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások fenntartható használatában, fejlesztésében és megőrzésében. Felismerjük továbbá az állattartásban érintett valamennyi személy múltbéli és jelenlegi szerepét, akik az állatgenetikai erőforrásokat a társadalmi szükségleteknek megfelelően alakították. Az általuk nevelt állatállomány genetikai erőforrásainak tulajdonlása és az ezekkel való gazdálkodás révén tölthettek be a múltban lényeges szerepet. Ezt a tulajdonjogot és gazdálkodási lehetőséget kell biztosítani számukra a későbbiekben is, a jövőbeni társadalmi haszon érdekében. Megerősítjük, hogy ezeknek a szereplőknek részt kell venniük az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások felhasználásából származó

hasznok igazságos és méltányos elosztásában. Megerősítjük, hogy kívánatos – adott esetben a nemzeti jogszabályokkal összhangban – az állattenyésztéssel és -tartással kapcsolatos hagyományos tudás elismerése, megőrzése és fenntartása a fenntartható megélhetés támogatása érdekében, valamint fontos, hogy nemzeti szinten valamennyi érintett részt vegyen az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatával, fejlesztésével és megőrzésével kapcsolatos kérdésekre vonatkozó döntések meghozatalában.

- 13 Tudatában vagyunk annak, hogy az állati eredetű termékekre vonatkozó igényt a jövőben a fenntartható mezőgazdaság és fejlődés keretein belül kell kielégíteni, valamint annak, hogy ehhez a gazdasági fejlődés integrált megközelítésére, valamint a társadalmi, kulturális és környezeti célok megvalósítására van szükség. Tisztában vagyunk azzal, hogy olyan gazdálkodási stratégiákat kell alkalmazni, amelyek a hagyományos és modern tudás és technológiák legjavát egyesítik magukban, valamint szükség van az agro-ökoszisztéma alapú megközelítésre, és a természeti erőforrásokkal való integrált gazdálkodási gyakorlatok alkalmazására.
- 14 Elismerjük, hogy jelentős hiányosságok és gyengeségek vannak az állatgenetikai erőforrások nyilvántartása, nyomon követése, meghatározása, fenntartható használata, fejlesztése és megőrzése terén. Felismerjük, hogy jelentős pénzügyi forrásokra van szükség, és támogatni kell az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzeti és nemzetközi programokat, a globális élelmézbiztonság fokozása és a fenntartható vidékfejlesztés elősegítése érdekében. Megerősítjük, hogy felül kell vizsgálni az intézményi kapacitásokat, a gazdálkodási struktúrákat, programokat és politikákat; meg kell határozni a hiányosságokat, és fel kell számolni azokat a nemzeti kapacitások erősítése révén, különösen a fejlődő országokban. A kormányok, a kutatók, a gazdálkodók, az állattartók, az állattenyésztők és a fogyasztók közötti együttműködés erősítését sürgetjük az állatgenetikai erőforrások kezelésére irányuló folyamatos törekvések támogatása, valamint a nagyobb hiányosságok és gyengeségek felszámolása érdekében.
- 15 Felismerjük, hogy – a vonatkozó nemzetközi kötelezettségvállalásokkal és nemzeti jogszabályokkal összhangban – ösztönözni kell az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatával, fejlesztésével és megőrzésével kapcsolatos technológiák átadását, amely alapvető jelentőségű a globális élelmézbiztonság megteremtése és a Föld egyre növekvő népességének igényei szempontjából. Felismerjük, hogy az élelmészeti és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások fenntartható használatához, fejlesztéséhez és megőrzéséhez szükség van a gazdálkodók, az állattartók és -tenyésztők, a helyi és őslakos közösségek, az érintett szervezetek és intézmények, a magánszektor és a civil társadalom támogatására és részvételére. Felismerjük az országok, kormányközi szervezetek, nem kormányzati szervek és a magánszektor közötti technikai és pénzügyi, regionális és nemzetközi szintű együttműködés támogatásának szükségességét.
- 16 Az első Állatgenetikai Erőforrásokról Szóló Nemzetközi Technikai Konferencián elfogadtuk *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési tervet*. Meg vagyunk győződve arról, hogy kiemelt jelentőségű ennek a cselekvési tervnek az integrálása a biológiai sokféleséggel és a mezőgazdasággal kapcsolatos nemzeti politikákba, tervekbe és programokba, csakúgy, mint a nélkülözhetetlen nemzeti, regionális és nemzetközi szintű együttműködés. Ez *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* átfogó és koherens keretet biztosít az élelmészeti és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrásokkal kapcsolatos gazdálkodási tevékenységek javításához, beleértve a szakpolitikák és az érintett intézmények erősítését, valamint a kapacitásépítést is. Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv megvalósítása elő fogja segíteni a folyamatban lévő tevékenységek összehangolását, és támogatni fogja a rendelkezésre álló pénzügyi

és emberi erőforrások leghatékonyabb felhasználását; nagyobb erőfeszítések szükségesek a fejlődő országok támogatására szánt megfelelő pénzügyi erőforrások fenntartásához.

- 17 Elismerjük, hogy új és járulékos források biztosítására van szükség ahhoz, hogy jelentős mértékben javítsuk bolygónk esélyeit, képességét az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások fenntartható használatának, fejlesztésének és megőrzésének megvalósítására. Ezért konkrét lépések megtételét javasoljuk a pénzügyi források megfelelő mértékű növelése érdekében, ily módon támogatva a fejlődő és gazdasági átalakuláson átmenő országokat *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósításában.
- 18 Felismerjük, hogy *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósítása tekintetében az egyes nemzetek kormányaira hárul a fő felelősség. Vállaljuk, hogy teljesítjük *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósításához szükséges lépések megtételére vonatkozó kötelezettségvállalásainkat, nemzeti kapacitásainknak és erőforrásainknak megfelelően. Felhívunk minden embert, közösséget és szervezetet, hogy csatlakozzon hozzánk a közös ügy érdekében.
- 19 Elismerjük, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete kulcsfontosságú szerepet tölt be *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósítására irányuló nemzeti szintű törekvések támogatásában. Arra kérjük az Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrás Bizottságát, hogy felügyelje, értékelje *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* végrehajtását, és készítsen erről jelentést.
- 20 Szeretnénk kifejezni hálás köszönetünket a svájci kormánynak az Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Állatgenetikai Erőforrásokról Szóló Nemzetközi Technikai Konferencia befogadásáért; a kitűnő szervezésért, valamint azért a nagylelkű vendéglátásért, amely hozzájárult a konferencia óriási sikeréhez.

Elfogadva 2007. szeptember hó 7. napján.

Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv

- 1 Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások a globális élelmezésbiztonság biológiai alapjának szerves részét képezik, és több mint egymilliárd ember megélhetéséhez járulnak hozzá. A változatos erőforrásokat magában foglaló bázis az emberiség túlélésének és jólétének alapfeltétele, és nagyban hozzájárul az éhínség felszámolásához: az állatgenetikai erőforrások kulcsszerepet töltenek be a változó társadalmi-gazdasági és környezeti feltételekhez – többek között az éghajlatváltozáshoz – való alkalmazkodásban. Ezek alkotják az állattenyésztők tevékenységének „nyersanyagát”, és a gazdálkodók legfontosabb ráfordításai között vannak. Nélkülözhetetlenek a fenntartható mezőgazdasági termelés szempontjából. Megfelelő kezelés, gazdálkodás mellett sohasem merülnek ki, ezért nem eleve összeférhetetlen a hasznosítás és a megőrzés. Az állatgenetikai erőforrások megőrzése és fenntartható használata, valamint a hasznosításukból származó hasznok igazságos és méltányos elosztása nemzetközi érdek, és Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv most először kölcsönösen elfogadott nemzetközi keretet biztosít az ágazat számára. Az állatállományok biológiai sokféleségének szélesebb körű hasznosítására való törekvés elősegítheti az emberiség egészségi állapotának és tápláltságának javítását, és bővíti a megélhetési és bevételi lehetőségek palettáját.

Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv kidolgozása

- 2 1990-ben a FAO kezdeményezte egy globális szintű, átfogó program kidolgozását az állatgenetikai erőforrások fenntartható kezelésének biztosítása céljából. 1993-ban a FAO útnak indította a Haszonállatok állatgenetikai erőforrásainak kezelésével foglalkozó globális stratégiát, hogy irányítsa azokat a nemzeti, regionális és nemzetközi szintű törekvéseket, melyek célja, hogy a háziállatok és a belőlük származó termékek nagyobb mértékben járuljanak hozzá az élelmezésbiztonság megteremtéséhez és a vidékfejlesztéshez, és megelőzhető legyen az állatgenetikai erőforrások eróziója.
- 3 1997-től kezdődően a FAO kormányközi Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrás Bizottsága egy olyan folyamatot irányít, amely országos szintű tevékenységeken alapul, és célja *Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások* globális állapotáról szóló jelentés összeállítása. 2001-ben a FAO valamennyi országot felkérte egy nemzeti jelentés benyújtására, amely tájékoztatást ad az adott ország állatgenetikai erőforrásainak állapotáról és folyamatairól; arról, hogy milyen mértékben járulnak és járhatnak hozzá a haszonállatok az élelmezésügyhöz, a mezőgazdasághoz és a vidékfejlesztéshez; arról, hogy milyen nemzeti kapacitások állnak rendelkezésre ezeknek az erőforrásoknak a kezeléséhez. Ezen kívül egy prioritási intézkedési listát is össze kellett állítani.

1 A Nemzetközi Technikai Konferencia Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési tervben tárgyalási célokra a következő terminológiát használta: az állatgenetikai erőforrások kifejezés specifikusan az élelmezési és mezőgazdasági célra felhasznált vagy felhasználható állatgenetikai erőforrásokat jelenti. A dokumentumban alkalmazott „haszonállat-állomány” megnevezés magában foglalja az összes, élelmezési és mezőgazdasági célra felhasználható háziállatot. Így tehát ez a megnevezés felöleli mindazokat a szárnyasokat, mind azokat az emlősállatokat, amelyek élelmezési és mezőgazdasági céllal felhasználhatók. A konferencia arra kérte a FAO-t, hogy dolgozzon ki további munkadefiníciókat.

- 4 Az országos jelentések alátámasztják azt a jelentős és pótolhatatlan szerepet, melyet a haszonállatok sokfélesége tölt be az egyes nemzetek élelmezésbiztonsága és fejlődése szempontjából. A jelentések arra utalnak, hogy az állatgenetikai erőforrások hasznosítása még messze nem mondható optimálisnak, és megerősítik azt a tényt, hogy a genetikai sokféleség súlyosan károsodott mind a fejlett, mind a fejlődő országokban.
- 5 Ennek az erózióknak számos oka van, többek között a termelési rendszerek változásai, a gépesítés, a legeltetésre alkalmas területek csökkenése, a természeti csapások, betegségek kitörése, nem megfelelő tenyésztési stratégiák és gyakorlatok alkalmazása, egzotikus állatfajok helytelen bevezetése, az állattartók földhasználati biztonságának és egyéb természeti erőforrásokhoz való hozzáféréseinek csökkenése, a változó kulturális gyakorlatok, a szokásos intézmények és társadalmi viszonyok romlása, a népesség növekedése és a városiasodás által kiváltott hatások, valamint az a tény, hogy nem mérik fel az alkalmazott gyakorlatok hatását a fenntarthatóság, a megfelelő politikák és gazdasági intézkedések kidolgozása szempontjából. Az állatgenetikai erőforrások eróziója kapcsán fennáll a veszélye, hogy a gazdálkodók és állattartók nem képesek megfelelően reagálni a környezeti és társadalmi-gazdasági változásokra, beleértve az étrendi szokások és a fogyasztói preferenciák megváltozását.

Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv szerkezete és szervezeti felépítése

- 6 *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv három részből áll: Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv alapjai; Az intézkedések stratégiai prioritásai; valamint Végrehajtás és finanszírozás.*

Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv alapjai

- 7 Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terven belül Az intézkedések stratégiai prioritásai című rész specifikus intézkedéseket javasol az állatgenetikai erőforrásokat jelenleg jellemző romló tendenciák és alulhasznosítás visszafordítására. Az intézkedések stratégiai prioritásai című rész megvalósítása nagymértékben előmozdítja majd az élelmezésbiztonság fokozására, a fenntartható fejlődés javítására és a szegénység enyhítésére irányuló nemzetközi törekvéseket, a Milleniumi fejlesztési célokkal és egyéb nemzetközi kötelezettségvállalásokkal összhangban.
- 8 Ez az első alkalom, hogy Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások globális állapotáról szóló jelentés átfogóan értékeli az állatgenetikai erőforrások szerepét, értékét és állapotát, rámutatva az állattenyésztési ágazat mezőgazdaságon belüli kiemelt jelentőségére. Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások fenntartható fejlődésének, fejlesztésének és megőrzésének Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési tervben megfogalmazott specifikus stratégiai prioritásai a globális élelmezésbiztonság szempontjából betöltött jelentős szerepük, valamint a háziállat-állományra jellemző biológiai sokféleség specifikus sajátosságai indokolják, mely utóbbiak a mezőgazdasági ökoszisztémák szerves részét alkotják.
- 9 A haszonállat-állomány genetikai sokféleségével és annak hasznosításával kapcsolatos kérdéseket rendszerint az állatfajták szempontjából közelítik meg. Az „állatfajták” inkább kulturális koncepciók, mint fizikai entitások, és ez a koncepció országonként eltérő. Ez az, ami a genetikai szintű jellemzést annyira megnehezíti. A fenntartható gazdálkodás alapfeltétele a sokféleség figyelembe vétele és megismerése a fajok szintjén, az egyes állatfajták között, illetve azokon belül.
- 10 Az állatgenetikai erőforrások főbb jellemzői magukban foglalják:
 - Az állatgenetikai erőforrások változatossága nélkülözhetetlen az emberiség azon igényeinek kielégítéséhez, melyek az élelmezési és megélhetési biztonságra vonatkoznak. Ezek az erőforrások azzal járulnak hozzá a népesség igényeinek kielégítéséhez, hogy húst, tejet és tejtermékeket, tojást, rostanyagokat, ruhát, időszakos vagy állandó menedéket, a trágyázáshoz és a tüzelőanyag-gyártáshoz alapanyagot biztosítanak, igavonóként használhatók, segítséget nyújtanak a vadászat során, és értékesíthető cikkek előállítását teszik lehetővé. A genetikai sokféleség nem pusztán az állatfajták termelési és funkcionális sajátosságait határozza meg, hanem a különböző környezeti körülményekhez való alkalmazkodás képességét is, beleértve a táplálékhoz és vízhez való hozzáférést, az éghajlatot, a kártevőket és a betegségeket. A különböző állatgenetikai erőforrások – főleg a fejlődő világ országaiban – a gazdasági fejlődés kulcsát jelentik. A világ szegény vidéki lakosságának közel 70 százalékára jellemző, hogy megélhetésük lényeges elemét alkotja a haszonállat-állomány. Ezeknek az erőforrásoknak a sokfélesége, valamint a fajok és fajták ebből adódó alkalmazkodási képessége a szélsőséges szárazsághoz, nedvességhez, hideghez vagy forrósághoz lehetővé teszi, hogy az emberek a Föld néhány igen barátságtalan területén is megéljenek, a sarkvidéki és hegyi területektől a rendkívül forró és száraz területekig, ahol nem lehet pusztán a termésre alapozni.

- Az első állatfajok házasítása óta eltelt 12.000 év alatt a gazdálkodók és az állattartók több mint 7.000 háziállat fajtát tenyésztettek ki a legkülönbözőbb környezeti feltételek között. Ezek a fajták jelenleg egyedi génkombinációkat reprezentálnak. Ily módon az élelmezési és mezőgazdasági célú összes állatgenetikai erőforrás emberi beavatkozás eredményeként alakult ki: az állományok a mezőgazdasági tevékenységek kezdetétől az állattartók és gazdálkodók által végrehajtott szelekción és nemesítésen mentek át, és együtt alakultak a gazdaság, a kultúra, az ismeretrendszerek és a társadalom fejlődésével. A vadon élő állatokra jellemző biológiai sokféleségtől eltérően a háziállatok genetikai erőforrásai folyamatosan aktív emberi irányítást, kezelést igényelnek, amely figyelembe veszi egyedi sajátosságait.
- Ha figyelembe vesszük azt, hogy milyen rendkívüli mértékben hozzájárulhatnak az éhínség és a szegénység enyhítéséhez, valamint a fenntartható fejlődéshez, az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások megőrzése és hasznosítása messze nem éri el az optimális szintet.
- A legtöbb ország nagymértékben függ egymástól az állatgenetikai erőforrások tekintetében. A különféle állati gének, genotípusok és populációk ősidők óta folyamatosan szétszóródtak szerte a Földön, a mezőgazdaság terjedésének és az állatállomány humán populációk vándorlásában betöltött kiemelt szerepének köszönhetően. Az állatok számos régióban közlekedési és kereskedelmi eszközként funkcionáltak. A vándoroltató állattartással foglalkozók és gazdálkodók megszokták a fejlesztést és nemesítést az állatgenetikai erőforrásokat mindazonokon a helyeken, ahol a házasítás történelmileg hagyományosan összpontosult, mindezek a területek kívül. Ezenfelül az állatgenetikai erőforrások az elmúlt 500 évben szisztematikusan kicserélődtek az egyes kontinensek között, elmélyítve ezt a kölcsönös függőségi viszonyt. Globálisan tekintve a világ legtöbb élelmezési és mezőgazdasági termelési rendszerének alapját olyan állatállomány képezi, melynek elődeit eredetileg más helyen házasították, fajtáit pedig más országokban és régiókban tenyésztették ki. A házasított állatok ezen egyedi sajátosságait figyelembe kell venni a hasznosításukból származó hasznok igazságos és méltányos elosztása, valamint a jövőbeni stratégiai és szabályozó intézkedések meghatározása során.
- A gazdálkodók, a vándoroltató állattartással foglalkozók és közösségeik az állatgenetikai erőforrások túlnyomó többségét jelenleg in situ tartják fenn, mezőgazdasági ökoszisztémáik, gazdaságuk és kultúrájuk szerves részeként. A háziállatok gyakran kulcsfontosságú szerepet töltenek be a mítoszokban, vallásokban, hagyományokban és társadalmi gyakorlatokban. Számos társadalomban magukon az állatokon kívül az állati eredetű élelmiszerek is jelentős társadalmi-gazdasági és kulturális funkciókat látnak el, a táplálkozásban és az étrendben játszott fontos szerepük mellett.
- Az állatállomány által képviselt erőforrások napjainkban is kiemelt társadalmi, kulturális és strukturális szerepet kapnak az őslakos és helyi közösségek életében: az állatok ezen kulturális jelentősége gyakran az in situ megőrzés egyik meghatározó tényezője. Közismert az állattenyésztők, az állattartók és a helyi közösségek fontos szerepe az állatgenetikai erőforrások hasznosításában és fejlesztésében. Egyes országokban az állattartók hagyományos vagy – az adott ország nemzeti jogszabályai által előírt – specifikus jogokkal rendelkeznek ezen erőforrások vonatkozásában.
- A háziállat fajták olyan fontos feladatokat töltenek be az agro-ökoszisztémák működésében, mint a tápanyagok körforgása, a magvak szétszórása és az élőhelyek fenntartása. Az állatgenetikai erőforrások és az állattartási rendszerek szerte a világon az ökoszisztémák és a földművelés szerves részét képezik. Állatállományuk szezonális vándoroltatásával a vándoroltató állattartással foglalkozók összekapcsolják a különböző

I. RÉSZ

ökoszisztémákat. A földművelésre alapozott termelési rendszerek esetében, amelyek növényi és állati elemeket is magukban foglalnak, a biológiai sokféleség különféle komponenseinek – a talajnak, a terményeknek, a nem megművelt területeknek és legelőknél, a takarmány-terményeknek és a vadvilágnak – az együttes kezelésére van szükség.

- Még mindig nehéz felbecsülni az állatgenetikai erőforrások csökkenésének mértékét és sebességét, annak ellenére, hogy az országokénti elemzéseken alapuló, *Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások globális állapotáról szóló jelentés* tisztább képet nyújtott az állatgenetikai erőforrásokról. Az információk hiányosságai hátráltatják a döntéshozást arra vonatkozólag, hogy mit érdemes megőrizni és fejleszteni, hogyan lehet optimálisan hasznosítani a megőrzés céljára rendelkezésre álló, korlátozott pénzügyi forrásokat. Még mindig nem tisztázottak azok a kiindulási értékek, melyekhez a változások viszonyíthatók, és nem került sor a jellemzéshez, nyilvántartásba vételhez és nyomon követéshez alkalmazandó módszerek harmonizációjára sem az egységes irányelvek kidolgozása érdekében. Ugyanakkor bizonyos jelek arra utalnak, hogy számos fajta kihalt, és még több fog nyomtalanul eltűnni, ha az egyes országok nem hajtanak végre gyorsan megőrző intézkedéseket. Noha néhány nemzet felismeri a nemzeti állatgenetikai erőforrások megőrzésének szükségességét, a globális reagálás mindezidáig szórványos és nem kielégítő volt. Főként számos helyi fajta – különösen a fejlődő országok szegény gazdálkodói által, mostoha környezeti feltételek között tartott helyi fajták – megváltoztatására még nem került sor. Ezek az állatállományok valószínűleg számos értékes adaptív sajátossággal rendelkeznek, és még a megismerésüket, nyilvántartásba vételüket megelőzően bekövetkező kihalásukkal jelentős érték tűnne el véglegesen.
- A hagyományos termelési rendszerek sokoldalú, több célt szolgáló állatok tartását igényelték, amelyek – noha kevésbé termelékenyek, mint a nagyhozamú fajták – értékes funkcionális sajátosságokkal rendelkezhetnek. A korszerű mezőgazdaság specializált fajtákat tenyésztett ki, a specifikus termelési sajátosságok optimalizálásával. A modern állattenyésztők meglepő termelékenység-növekedést értek el nagy külső ráfordítással dolgozó termelési rendszereikben. A fejlődő országokban az állatállomány körülbelül 30 százalékos arányban járul hozzá a bruttó nemzeti mezőgazdasági össztermékhez, és ez az arány 2030-ra várhatóan 39 százalékra emelkedik. A több mint 30 háziállat emlősállat- és szárnyasfaj közül mindössze 14 biztosítja az emberiség állati eredetű táplálékának 90 százalékát. Az állatállomány öt fő faja: szarvasmarha, juh, kecske, sertés és tyúk – ezek biztosítják az élelmiszertermelés túlnyomó részét, és ezek közül kisszámú nemzetközi határokon átnyúló fajta esetében lehet számolni az össztermelésen belüli százalékos részarány folyamatos növekedésével. Ez a folyamat a genetikai bázis szűküléséhez vezet, mivel egyes fajtákat – és valójában fajokat – teljesen elhanyagolnak a piaci erők hatására. A kereskedelmi fajták esetében a nagy szelekciós nyomás a genetikai bázis szűküléséhez vezet, amely potenciális veszélyt jelent a jelenlegi és jövőbeni élelmezésbiztonság szempontjából. A tenyésztési programoknak és szakpolitikáknak tekintettel kell lenniük a populációkon és fajtákon belüli széles genetikai változatosságra, amely alapvető fontosságú ahhoz, hogy a haszonállat-állomány által biztosított termelést a jövő kihívásaihoz alkalmazkodva lehessen fejleszteni. A szelekciós programok hosszútávú fenntarthatósága a genetikai változások rendszeres ellenőrzését és a szelekciós célok alkalmazkodó módosításait igényli.
- A döntéshozók számos országban és nemzetközi szinten is csak ritka esetekben

2 A FAO összekapcsolta azokat a fajtapopulációkat, melyek feltehetően egy közös génállományhoz tartoznak, és ezért ugyanazon fajtának tekinthetők. Ezeket a fajtákat „határokon átnyúló fajtáknak” nevezik. A határokon átnyúló regionális fajták egy adott régióon belül több országban, míg a határokon átnyúló nemzetközi fajták több mint egy régióban fordulnak elő. Ez úgy értelmezendő, hogy a „határokon átnyúló” kifejezés nem érinti az egyes országoknak a saját nemzeti törvénykezésük által biztosított szuverén jogait.

vannak tisztában azzal, hogy az állatgenetikai erőforrások milyen változatos módon és jelentős mértékben járulnak hozzá az élelmezésügyhöz és a mezőgazdasághoz, és általában nem ismerik az állattartók hagyományos jogait, ahol ezek nemzeti szinten fennállhatnak. Az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatát és megőrzését alacsony prioritásként kezelték és általában továbbra is akként kezelik a mezőgazdasági, környezeti, kereskedelmi, valamint humán- és állategészségügyi szakpolitikák, irányelvek kidolgozása során. Ennek eredményeképpen elmaradnak az alapvető intézményi fejlesztésekhez és kapacitásépítéshez szükséges megfelelő beruházások.

- Az állatgenetikai erőforrások kezelése komplex feladat, mivel egyaránt foglalkozni kell az erőforrásokra jellemző kérdésekkel (mint a szelekció vagy a fajták megőrzése), valamint az állatgenetikai erőforrásokat érintő olyan ágazatközi kérdésekkel, mint az állategészségügyi intézkedések, a fejlesztési és kereskedelmi szabványok kidolgozása és a környezetgazdálkodás. Továbbá az egyes feladatkörök megoszlának az ágazatok és intézmények között, nemzeti és nemzetközi szinten.

- 11 Az állatgenetikai erőforrások megőrzésére, használatára és fejlesztésére irányuló, stratégiaileg megtervezett beavatkozások kulcsfontosságúak, de az egyes országoknak összetett kihívásokkal kell szembenéznük, amikor azt mérlegelik, hogyan dolgozhatják ki optimálisan a vonatkozó nemzeti és nemzetközi politikákat. A kapacitások minden szinten történő fokozása *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* kulcsfontosságú eleme. *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* célja egy olyan gyakorlati, rendszerezett és hatékony, átfogó szemlélet támogatása, amely harmonikus megoldást kínál az intézmények, a humán erőforrások, az együttműködési keretek és az erőforrás-mobilizáció fejlesztésére.
- 12 Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások in situ és ex situ megőrzésével, valamint hasznosításával kapcsolatos tevékenységeket mind a mai napig széles körben megfelelő kapcsolódások és koordináció nélkül végzik: Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv ennek a helyzetnek a javítását célozza. A helyi fajták bizonyos mértékű csökkenése szükségszerű, tekintettel azokra a változásokra, melyek a fejlett és fejlődő országok haszonállat-állományait magukban foglaló termelési rendszerekben végbemennek, valamint arra a tényre, hogy a megőrzési célú erőforrások korlátozottak. Ahhoz azonban, hogy ez egy teljes mértékben véletlenszerűen zajló, ellenőrzés nélküli folyamat legyen, el kell fogadni a nagyobb, hosszútávú értéket képviselő erőforrások elvesztésének kockázatát, amely nincs felmérve, de potenciálisan fontos. Az egyes országoknak és a nemzetközi közösségnek tisztában kell lenniük azokkal a veszteségekkel, amelyek várhatóan bekövetkeznek; meg kell vitatniuk és egyeztetniük, hogy mely veszteségeket tudnak elfogadni, és milyen befektetésre van szükség az alapvető fontosságú állatgenetikai sokféleség fenntartásához és megőrzéséhez. A nemzetközi kutatói társadalomnak tudományos iránymutatást kell adnia, amely segíti a hiányos információk alapján meghozandó stratégiai döntéseket.
- 13 A legtöbb országban az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások in situ és ex situ megőrzésére, valamint jobb hasznosítására szolgáló pénzügyi és humán erőforrásbázis nem elégséges, továbbá számos hiányossággal és gyengeséggel kell számolni. Ezenfelül az egyes országoknak és régióknak az állatgenetikai erőforrások megfelelő kezelésére irányuló kapacitásai és tevékenységei igen eltérő fejlettségi szinten állnak. *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* a nemzetközi közösség által elfogadott keretet fog biztosítani, amely fokozza az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatára, fejlesztésére és megőrzésére irányuló nemzeti, regionális és globális törekvések összehangolt hatékonyságát, és serkenti az erőforrások – többek között a megfelelő pénzügyi források – mobilizálását.

Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv céljai és stratégiái

- 14 *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* gördülő tervnek készült, melynek kezdeti előirányzott időszaka tíz év; a terv az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatára, fejlesztésére és megőrzésére vonatkozó, nemzeti, regionális és globális szintű intézkedéseket tartalmaz.
- 15 *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* fő célkitűzései:
- támogatni az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatát és fejlesztését az élelmezésbiztonság, a fenntartható mezőgazdaság és az emberiség jóléte érdekében valamennyi országban;
 - gondoskodni a jelentős állatgenetikai erőforrások sokféleségének megőrzéséről a jelenlegi és az eljövendő generációk számára, és megállítani ezeknek a rendkívül fontos erőforrásoknak a véletlenszerű pusztulását;
 - támogatni az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások hasznosításából származó hasznok igazságos és méltányos elosztását; felismerni az állatgenetikai erőforrások megőrzése és fenntartható használata szempontjából lényeges hagyományos tudás, újítások és gyakorlatok szerepét, valamint – adott esetben – hatékony politikákat és szabályozó intézkedéseket bevezetni;
 - egyéni és kollektív szinten, a nemzeti törvénykezés keretein belül kielégíteni a vándoroltató állattartással foglalkozóknak és a gazdálkodóknak a genetikai anyagokhoz, információkhoz, technológiákhoz, pénzügyi forrásokhoz, kutatási eredményekhez, értékesítési rendszerekhez és természeti erőforrásokhoz való nem diszkriminatív hozzáférésre vonatkozó igényeit, hogy továbbra is megfelelően gazdálkodhassanak az állatgenetikai erőforrásokkal, javíthassák azokat, és élvezhessék a gazdasági fejlődés előnyeit;
 - támogatni az agrár-ökoszisztéma alapú megközelítést az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatával, fejlesztésével és megőrzésével kapcsolatban;
 - segíteni az egyes országokat és az állatgenetikai erőforrások kezeléséért felelős intézményeket abban, hogy nemzeti prioritásokat határozzanak meg, hajtsanak végre, és rendszeresen ellenőrizzék azokat az állatgenetikai erőforrások fenntartható használata, fejlesztése és megőrzése érdekében;
 - megerősíteni a nemzeti programokat és javítani az intézményes kapacitást – különösképpen a fejlődő vagy gazdasági átalakuláson átmenő országokban –, valamint kidolgozni a kapcsolódó regionális és nemzetközi programokat; ezekben a programokban szerepelnie kell annak az oktatásnak, kutatásnak és képzésnek, amely az állatgenetikai erőforrások jellemzésének, nyilvántartásba vételének, nyomon követésének, megőrzésének, fejlesztésének és fenntartható használatának elősegítését szolgálja;
 - olyan tevékenységek támogatása, melyek célja a tudatosság növelése, valamint az, hogy felhívja az érintett kormányzatok és nemzetközi szervezetek figyelmét az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatának és megőrzésének szükségességére.
- 16 *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* azon a tézisen alapul, hogy az országok alapjában véve kölcsönös függőségi viszonyban vannak egymással az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások tekintetében, és jelentős mérvű nemzetközi összefogásra van szükség. Ennek értelmében *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési tervet* az alábbi paraméterekre és feltételekre alapozva dolgozták ki:

- Az állatgenetikai erőforrások sokfélesége biztosítja az állattartó ágazat számára, hogy megfeleljen a változó piaci igényeknek és környezeti feltételeknek, beleértve az éghajlatváltozást és a megjelenő betegségeket. A gazdálkodóknak és a vándoroltató állattartással foglalkozóknak olyan állatfajtákra van szükségük, amelyek megfelelnek a helyi igényeknek, valamint munkahelyeket biztosítanak a vidéki közösségek számára, és képesek rugalmasan alkalmazkodni a biotikus és abiotikus tényezők széles köréhez, beleértve a szélsőséges időjárási viszonyokat, a táplálékhoz való hozzáférést, az élősködőket és egyéb betegségfaktorkat. Ezenfelül a haszonállat-állomány közvetlen táplálékforrást biztosít rosszabb termés esetén is.
- A kölcsönös függés miatt az állatgenetikai erőforrások széles körének megőrzése az egész világon globális szinten csökkenti a kockázatokat, és javítja a globális élelmezésbiztonságot.
- Az állatgenetikai erőforrások kiindulási jellemzése és nyilvántartásba vétele, valamint a populációk variabilitásának rutinszerű nyomon követése alapvetően fontos a fajtanemesítési stratégiák és programok, megőrzési programok, valamint az értékes veszélyeztetett erőforrások védelmére irányuló, az eshetőségeket figyelembe vevő tervezés szempontjából.
- Az állatok azonosítása és a teljesítmény dokumentálása nélkülözhetetlen az állatgenetikai erőforrások folyamatos javításához. A köz- és magánszférában tevékenykedő tenyésztők és tenyésztéssel foglalkozó szervezetek, valamint a piaci igények kulcsszerepet töltenek be ebben a törekvésben. Ebben a vonatkozásban, számos országban nagyon kevés előrelépés történt, egyes fajtákat kivéve.
- Az állatgenetikai erőforrások megőrzése és fenntartható használata összetett szemléletmódot, valamint *in situ* és *ex situ* erőfeszítéseket igényel. Egyre szélesebb körben terjed a felismerés, miszerint az állatgenetikai erőforrások jelenleg zajló gyors ütemű romlása miatt a közeljövőben hatásos és költséghatékony, *ex situ* megőrzési stratégiákat kell bevezetni az *in situ* megőrzés kiegészítéseképpen. A megőrzési és hasznosítási stratégiák holisztikus szemléletű tervezése során stratégiai prioritásokat kell felállítani a gazdaságok, a közösség, a tenyésztő szervezetek szintjén, valamint nemzeti, regionális és nemzetközi szinten a maximális hatékonyság és a fenntarthatóság biztosítása érdekében.
- A vándoroltató állattartással foglalkozók, a gazdálkodók és tenyésztők – egyéni és kollektív szinten –, valamint az őslakos és helyi közösségek döntő szerepet töltenek be az állatgenetikai erőforrások *in situ* megőrzésében és fejlesztésében. Fontos jobban megismerni és támogatni ezek szerepét a gyors gazdasági és társadalmi változás vonatkozásában, hogy hatékonyan részt vehessenek az *in situ* gazdálkodásban, illetve igazságos és méltányos módon részesülhessenek az ilyen erőforrások hasznosításából származó hasznokból. Számos szereplő és érintett segítheti az állattartókat és közösségeiket ennek a funkciónak az ellátásában: kutatók, fejlesztési ügynökségek, a magánszektor, nem kormányzati szervezetek és helyi szövetkezetek.
- A specifikus tájak – különösen a legelők – ökoszisztémaiban az állatfajták széles skálája tölt be fontos szerepeket, és ez gyakran *in situ* fenntartásuk erős motivációját jelenti. Az állatfajták és tájak közötti ilyen produktív kapcsolatokat fenn kell tartani és az eddigieknél jobban kell kezelni, megfelelő földhasználati politikák és stratégiák alkalmazása révén. A háziállat fajok vad rokonai és a vadállatok ugyancsak védelemre szorulnak.
- Az állatgenetikai erőforrások hatékony kezelése minden szinten az összes érintett bevonásának és önkéntes részvételének függvénye. Olyan részvételi stratégiákra van szükség, amelyek biztosítják a különböző érintettek érdekeinek figyelembe vételét és kiegyensúlyozottságát.

- 17 Az intézkedések stratégiai prioritásai az alábbi négy stratégiai prioritási területet foglalják magukban:

1. stratégiai prioritási terület: A folyamatok és kapcsolódó kockázatok jellemzése, nyilvántartásba vétele és nyomon követése

Ezek az intézkedések az állatgenetikai erőforrások osztályozásának, valamint a rájuk jellemző folyamatok és kockázatok értékelésének következetes, eredményes és hatékony megközelítését teszik lehetővé.

2. stratégiai prioritási terület: Fenntartható használat és fejlesztés

Az ide tartozó intézkedések célja a fenntarthatóság biztosítása az állattartáson alapuló termelési rendszerekben, különös tekintettel az élelmezésbiztonságra és a vidékfejlesztésre.

3. stratégiai prioritási terület: Megőrzés

Az intézkedések által felölelt lépések arra irányulnak, hogy meg lehessen őrizni a genetikai sokféleséget és integritást a jelen és a jövő generációi számára.

4. stratégiai prioritási terület: Szakpolitikák, intézmények és kapacitásépítés

Az intézkedések közvetlenül a gyakorlati megvalósítás alapvető kérdéseit célozzák, a szükséges intézmények és kapacitások következetes és egymást támogató fejlesztése révén.

- 18 Az egyes stratégiai prioritási területek és a kapcsolódó intézkedések viszonylagos prioritása vagy fontossága országonként és régiónként meglehetősen eltérő lehet. Az alkalmazott relatív súlyozottság függ maguktól az erőforrásoktól (fajok és fajták), az érintett termelési rendszerektől és környezettől, az aktuális gazdálkodási kapacitásoktól, valamint az állatgenetikai erőforrások kezelésére irányuló, folyamatban lévő programoktól.

- 19 A leírás alapvető struktúrája minden stratégiai prioritási területen belül ugyanaz:

- A *Bevezetés* című rész vázolja a szükségleteket, az országos szintű jelentésekből származó és az előkészítő folyamat során gyűjtött egyéb információkra alapozva.
- A *Hosszú távú célkitűzés* című fejezet a javasolt intézkedések megvalósítása révén elérendő végső célt fogalmazza meg. Az *állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósítása során mérhető és időhöz kötött célok határozhatók meg, melyek segítik a nemzetközi közösséget az előrehaladás és az elért sikerek értékelésében.

- 20 Minden stratégiai prioritási terület tartalmaz egy stratégiai prioritásokból álló listát. Minden stratégiai prioritás esetében:

- Az *Alapok* című rész ismerteti az előkészítési folyamat során tett megállapításokat, és összefoglalja az adott prioritás indokait.
- Az egyes *Intézkedések* a kívánt eredmény eléréséhez vagy a jelenlegi körülmények javításához szükséges logikus lépéseket javasolnak.

- 21 Néhány intézkedés nyilvánvalóan szükségessé teszi specifikus intézmények vagy testületek bevonását. Ezeket a szöveg nem említi név szerint. Az ilyen fontos résztvevő partnerek említésének elmaradása nem jelenti azok kizárását.

1. stratégiai prioritási terület

A folyamatok és kapcsolódó kockázatok jellemzése, nyilvántartásba vétele és nyomon követése

Bevezetés

- 22 Az állatgenetikai erőforrások jellemzésének, nyilvántartásba vételének, valamint a folyamatok és kapcsolódó kockázatok nyomon követésének helyzete országonként igen változó. Egyes országok egyáltalán nem rendelkeznek az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó adatokkal és információs rendszerekkel, míg más országok rendszerei jelentős tökéletesítésre szorulnak. Ez bonyolítja és hátráltatja ezen erőforrások és a kapcsolódó kockázatok globális szintű nyomon követését.
- 23 Az egyes országok birtokában lévő állatgenetikai erőforrások sokféleségének, alapvető sajátosságainak, összehasonlítható teljesítményének és aktuális állapotának megfelelő ismerete nélkülözhetetlen azok hatékony és fenntartható használatához, fejlesztéséhez és megőrzéséhez. Az állatgenetikai erőforrások hatékony kezelésének alapfeltétele a teljeskörű nemzeti nyilvántartások fenntartása, a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok időszakos ellenőrzésével, nyomon követésével kiegészítve. Ezek nélkül az információk nélkül egyes fajtapopulációk és azok egyedi sajátosságai jelentős mértékben csökkenhetnek vagy el is tűnhetnek, mielőtt felismernék értéküket, és intézkedéseket tennének megőrzésük érdekében.
- 24 Az állatállományra vonatkozó fejlesztésekkel és tenyésztési programokkal kapcsolatos döntések meghozatalához fontos a fajták jellegzetességeinek megfelelő ismerete. A megőrzésre irányuló tevékenységek meghatározása során a szakpolitikák kidolgozóinak szükségük van a nyilvántartásokból, valamint a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok nyomon követéséből származó információkra, mivel a fajtaleírások teszik lehetővé a gazdálkodók számára, hogy az adott termelési körülmények között a leginkább megfelelő fajtát válasszák ki. Az őshonos és egzotikus fajták teljesítményének összehasonlító értékelése – mind a termelési, mind a funkcionális sajátosságok figyelembe vételével – fontos információt nyújt a stratégiai tervezéshez. Amennyiben ez az értékelés elmarad, akkor a helyi fajták fejlesztése elmaradhat, helyette előnyben részesülhet az egzotikus csíraplazma bevezetése vagy a válogatás nélküli keresztezéses, ami a helyi fajták eróziójához vezet.
- 25 Nagyban nehezíti a haszonállat-fajták globális nyilvántartásának kiegészítését, teljessé tételét az a tény is, hogy a legtöbb populáció nem felel meg a törzskönyvezett fajta fogalmának; nem tekinthető azonosítható és stabil jellegzetességekkel rendelkező, tiszta fajtának, hanem különböző eredetű többszörös keresztezések eredménye. További vizsgálatok szükségesek annak meghatározásához, hogyan kezelhetők optimálisan a nyilvántartásokban szereplő ilyen jellegű, kevert, nem meghatározott populációk.
- 26 A fajták helyzetére vonatkozó adatoknak és információknak az egyes országok és régiók közötti megosztása érdekében egyértelműen szükség van inter-operatív adatokra és információs rendszerekre, szabványokra és protokollokra. Ez az alapfeltétele annak, hogy globálisan racionalizálható legyen az egyes fajták helyzete, és meg lehessen határozni a nemzeti szintet meghaladó megőrzési prioritásokat. Az egyes fajták helyzetére vonatkozó adatok és információk hiánya vagy az adatok és információk országon belüli és országok közötti hatékony megosztását akadályozó tényezők számos régióban megghiúsítják a határokon átnyúló fajták közös nemesítését.

Hosszú távú célkitűzés

Az állatgenetikai erőforrások valamennyi aspektusával és elemével kapcsolatos aktuális helyzet, folyamatok, kapcsolódó kockázatok és sajátosságok jobb megismerése az említett erőforrások fenntartható használatára, fejlesztésére és megőrzésére vonatkozó döntések támogatása érdekében.

1. stratégiai prioritás **Az állatgenetikai erőforrások nyilvántartásba vétele és jellemzése, a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok nyomon követése, valamint országos szintű korai figyelmeztető és válaszadó rendszerek létrehozása**

Alapok

A genetikai erózió nemzeti és nemzetközi szintű probléma, és számos állatfajtát a kihalás fenyegeti. Az *élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások globális állapotáról szóló jelentés* volt az első, amely globális szinten áttekintette az állatgenetikai erőforrások sokféleségét, helyzetét és folyamatait, valamint az ezen erőforrások kezeléséhez rendelkezésre álló nemzeti, regionális és nemzetközi szintű kapacitásokat. Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzeti adat- és információs rendszerek gyakran elmaradottak.

A megőrzési prioritások és a stratégiai tenyésztési programok meghatározásának elősegítése érdekében szükség van a nyilvántartásba vétellel, a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok nyomon követésével, illetve a fajták jellemzésével kapcsolatos tevékenységek javítására és folyamatos fenntartására. Egyes esetekben – például fegyveres összecsapások, járványok, aszály és egyéb környezeti vészhelyzetek bekövetkezése esetén – az állatgenetikai erőforrásokat akután veszélyeztető tényezők jelenhetnek meg, és ilyenkor gyors reagálásra van szükség. A kockázatok nemzeti szintű felügyelete nagyban segíteni fogja a korai figyelmeztető rendszerek és válaszadó mechanizmusok kiépítését nemzeti, regionális és globális szinten.

Intézkedések

- 1 Az állatgenetikai erőforrások elhelyezkedésére, populációs státuszára, folyamataira és sajátosságaira kiterjedő nyilvántartások létrehozása vagy kiegészítése.
- 2 Az állatgenetikai erőforrásokra jellemző folyamatok és az azokat fenyegető kockázatok jellemzésének és nyomon követésének fejlesztése, bővítése.
- 3 Az állatgenetikai erőforrásokra jellemző folyamatok (például a populáció nagysága és genetikai sokfélesége) nyomon követéséhez szükséges intézményi feladatkörök és infrastruktúra létrehozásának támogatása, beleértve az azonosítási, törzskönyvezési és nyilvántartási rendszereket.
- 4 A részvételen alapuló megközelítés támogatása a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok jellemzése, nyilvántartása és nyomon követése vonatkozásában, valamennyi érintett – köztük a haszonállat-tartók és a kutatási szakemberek – együttműködésének ösztönzésével.
- 5 A határokon átnyúló fajtákkal és hasonló termelési rendszerekkel rendelkező országok esetében a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok nyomon követésével, a nyilvántartásba vétellel és jellemzéssel kapcsolatos tevékenységek nemzetközi szintű összehangolása.
- 6 A nyilvántartásba vételhez, nyomon követéshez és jellemzéshez szükséges globális és regionális információs rendszerek és hálózatok fejlesztése. A nemzeti adatbázisokból és felügyelő rendszerekből származó információk összegyűjtése, kiértékelése és tömörítése, valamint ezen információk terjesztése a veszélyek és szükségletek hangsúlyozásával szükségessé teszi többek között a Háziállatok sokféleségére vonatkozó információs rendszer (DAD-IS) és az Élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások globális adatbankjának tökéletesítését.
- 7 A jelenlegi fajták veszélyeztetettségét jelző korai figyelmeztető és válaszadó rendszerek létrehozása vagy fejlesztése, a nemzeti, regionális és globális kockázatfigyelő mechanizmusok tökéletesítésével, valamint a korai figyelmeztetési kritériumoknak a meglévő adatbázisokba való integrálásával.

2. stratégiai prioritás **A folyamatok és a kapcsolódó kockázatok jellemzéséhez, nyilvántartásba vételéhez és nyomon követéséhez szükséges nemzetközi technikai szabványok és protokollok kidolgozása**

Alapok

Az egyes országokból származó adatok összehasonlíthatósága alapvetően fontos ahhoz, hogy regionális és globális szinten felügyelni lehessen az állatgenetikai erőforrásokra jellemző folyamatokat és a kapcsolódó kockázatokat, különösen a határokon átnyúló populációk vonatkozásában, és ahhoz, hogy ki lehessen dolgozni, és felül lehessen vizsgálni a megőréssel kapcsolatos prioritásokat, valamint meg lehessen határozni az ilyen populációk stratégiai tenyésztéséhez szükséges kulcsfontosságú genetikai erőforrásokat. Mindez egységesített módszerek és protokollok kidolgozását és használatát igényli a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok jellemzése, nyilvántartásba vétele és felügyelete során. Ez segíteni fogja az országos szintű jelentések koordinálását az illetékes nemzetközi fórumokon. Fontos a jellemzéssel kapcsolatos kutatómunka és a már folyamatban lévő kutatási tevékenységek összehangolásának javítása, valamint a jellemzési vizsgálatok eredményeinek hatékonyabb megosztása. Az állatgenetikai erőforrások jellemzésére, nyilvántartásba vételére és nyomon követésére szánt nemzetközi szabványok kidolgozása során figyelembe kell venni a jelenleg zajló, kapcsolódó folyamatokat.

Intézkedések

- 1 Megegyezésre kell jutni az állatgenetikai sokféleségre vonatkozó minimum követelmények és indikátorok egységes rendszerének vonatkozásában, beleértve a veszélyeztetettségi státusz felméréséhez alkalmazott eszközöket, valamint az állatgenetikai erőforrások kezeléséhez kapcsolódó környezeti, társadalmi-gazdasági és kulturális tényezők értékeléséhez használt módszereket.
- 2 Technikai szabványokat és protokollokat kell kidolgozni a fenotípusos és molekuláris jellemzéshez, többek között a mennyiségi és minőségi termelési sajátosságok, a tápanyag-hasznosítás, a funkcionális jellemzők és a gazdasági értékelés vonatkozásában. Ezáltal lehetővé válik a fajták teljesítményének összehasonlítása különböző termelési körülmények között.
- 3 A folyamatok és a kapcsolódó kockázatok részvételen alapuló felügyeletére, valamint az őslakos és helyi közösségek, az állattartók által tartott helyi fajták jellemzésére alkalmas protokollok kidolgozása.
- 4 A fajták jellemzéséhez, felméréséhez, értékeléséhez és összehasonlításához használt módszerekre vonatkozó kutatási és fejlesztési tevékenységek erősítése. Interoperabilitási protokollok kidolgozása az információs rendszerek tekintetében.

2. stratégiai prioritási terület

Fenntartható használat és fejlesztés

Bevezetés

- 27 Az élelmezésbiztonság és a fenntartható fejlődés biztosítása a Föld teljes népessége számára napjainkban nagyobb kihívást jelent, mint valaha. A rendelkezésre álló erőforrások hatékonyabb hasznosítása, a megfelelő technológiák és jobb gazdálkodási módszerek alkalmazásával kombinálva széleskörű lehetőségeket kínál a termelés fokozására és a termelők bevételeinek növelésére, a természetes erőforrások (köztük a genetikai erőforrások) kimerítése nélkül, a hulladéktermelés és a környezetszennyezés mértékének csökkentése mellett.
- 28 Az elmúlt 50 évben a fejlett országok többségében, és néhány fejlődő országban különösen gyors fejlődés zajlott le a fontosabb élelmezési célú állatfajok és -fajták tenyésztési és termelési technológiáinak vonatkozásában. Az intenzív szelekció és a gazdálkodási módszerek fejlődése a hús-, tej- vagy tojáshozam növekedéséhez vezetett azokban a termelési rendszerekben, ahol a speciális fajták számára bőséges mennyiségben biztosítanak kiváló minőségű takarmányt és egyéb ráfordításokat, és ahol a termelést befolyásoló tényezők (mint például a kedvezőtlen időjárási viszonyok és a betegségek) hatását tőkebefektetésekkel enyhítik. Az elért gyors fejlődés – évente átlagosan 2 százalékos termelésnövekedés – érzékenyen mutatja, hogy milyen mértékben képesek hozzájárulni az állatgenetikai erőforrások az élelmezésbiztonsághoz és a vidékfejlesztéshez. A jelenlegi fejlesztési törekvések azonban elsősorban a rövidtávú termelésre összpontosítanak, a hosszú távú és járulékos következmények stratégiai értékelése nélkül. Gyakran figyelmen kívül hagyják az intenzív termelési rendszerek szélesebb körű környezeti hatását, valamint a genetikai sokféleség fajtán belüli és fajták közötti csökkenését.
- 29 A fejlődő országok, melyeknek legfőbb prioritása a népesség élelemmel való ellátása, sok esetben inkább a nagy kimenő teljesítményt nyújtó, egzotikus fajtákat alkalmazó termelési rendszerekkel kapcsolatos beruházásokat és politikákat részesítették előnyben ahelyett, hogy a helyi fajták hosszú távú genetikai tökéletesítését biztosító rendszereket hoztak volna létre. Az egzotikus fajták alkalmazása megfelelő gazdálkodási körülmények között indokolt a nagy külső ráfordítással működő termelési rendszerekben, főképp a városi területek közelében, ahol egyre nő az állati eredetű termékek iránti kereslet, és ahol fenntarthatók az input ellátások és szolgáltatások biztosítása. Ugyanakkor, vidéki körülmények között a gazdálkodóknak és állattartóknak gyakran nehézséget okoz az egzotikus fajták által igényelt többlet takarmány és egyéb ráfordítások biztosítása. Továbbá, az importált fajták gyakran nem szaporodnak, vagy nem alkalmazkodnak úgy a helyi környezethez, mint a helyi őshonos fajták. Ezért fokozott figyelmet kell szentelni a helyi fajták fenntartható használatának és fejlesztésének alacsony és közepes külső ráfordítást igénylő termelési rendszerekben. Részletesen kell foglalkozni a termelési rendszerek marginális környezetben történő fenntartásának vagy fejlesztésének lehetőségével, amely a sokoldalúan hasznosítható állatgenetikai erőforrásokra alapoz.
- 30 Az állatállomány helyi fajtáinak fejlesztésébe történő beruházások a kistermelő, forrásokkal szegényesen ellátott vándoroltató állattartással foglalkozóknak és gazdálkodóknak kedveznek, és gyakran járulnak hozzá egy adott ország legszegényebb régióinak fenntartható fejlődéséhez. Ugyanakkor, az őshonos fajták további fejlesztésének egyik fő gátja azoknak a nemzeti stratégiáknak, programoknak és intézményi infrastruktúráknak a hiánya, amelyek az alacsony külső ráfordítással dolgozó rendszerekre vonatkozó genetikai és gazdálkodásfejlesztési programokat támogatják. Számos fejlődő országban nincsenek gazdálkodói szervezetek és tenyésztői társulások, és a vándoroltató állattartással foglalkozók és gazdálkodók gyakran igen

keveset tudnak a korszerű tenyésztési módszerekről. Nemzeti intézmények, és kutatási létesítmények segítségével hozzáférhetővé kell tenni az állattartási és állategészségügyi szolgáltatásokat, létesítményeket és technológiákat valamennyi állattartó számára, és ösztönözni kell a magánszektor részvételét.

Hosszútávú célkitűzés

Az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatának és fejlesztésének javítása minden kapcsolódó termelési rendszerben, a fenntartható fejlődés, a szegénység felszámolása és az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás elősegítése érdekében.

3. stratégiai prioritás A fenntartható használatra vonatkozó nemzeti politikák kidolgozása és erősítése

Alapok

A legtöbb országban nincsenek átfogó szakpolitikák az adott ország területén belül előforduló állatgenetikai erőforrások fenntartásának és fejlesztésének támogatására. A fenntartható használatot támogató politikák kidolgozása során egyensúlyba kell hozni az élelmezésbiztonsági célokat és a gazdasági fejlődést a hosszú távú fenntarthatósággal és az adaptációval kapcsolatos célkitűzésekkel. Ezen kívül a környezeti és társadalmi-gazdasági változások – köztük a demográfiai változások, az éghajlatváltozás és az elsivatagosodás – az állatgenetikai erőforrások kezelését segítő adaptív közép és hosszú távú politikák és stratégiák kidolgozását sürgetik. Ezeknek a politikáknak figyelembe kell venniük az állattartóknak, a hivatásos tenyésztőknek és egyéb érintetteknek az állatgenetikai sokféleség fenntartásában játszott szerepét; tiszteletben kell tartaniuk az érintettek érdekeit, jogait és kötelezettségeit, és számításba kell venniük az állatgenetikai erőforrások hasznosításából származó hasznok cseréjét, az azokhoz való hozzáférést, valamint azok igazságos és méltányos elosztását.

A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos politikák kidolgozása során mérlegelni kell a fajták közötti és a fajtákon belüli nagymérvű genetikai variabilitást is, amely kulcsfontosságú a jelenlegi és jövőbeni állatállomány, állattartás szempontjából. Az egyik lehetőség a fajták nagyfokú sokféleségének fenntartása a gazdasági termelési rendszerekben belül. A fenntartható állattenyésztésnek rugalmasan kell reagálnia a különböző hazai és adott esetben exportpiaci igényekre azáltal, hogy a genotípusokat a megfelelő termelési rendszerekhez rendeli hozzá. Az országok többsége a hazai fogyasztói igények kielégítésére törekszik, míg mások igyekeznek exportbevételekhez is jutni az állattartásból. A fenntartható genetikai nemesítési programok kidolgozása és értékelése során figyelembe kell venni ezeket a célkitűzéseket. Rugalmas tenyésztési stratégiákat – többek között szelekciót és adott esetben keresztezéses nemesítést – kell alkalmazni az állattenyésztési ágazatok fenntartható fejlődésének és profitabilitásának biztosítása érdekében. A tenyésztési stratégiáknak képesnek kell lenniük arra, hogy megfelelően alkalmazkodjanak a termelési lehetőségekhez és technológiához.

Intézkedések

- 1 A fenntartható használatra vonatkozó meglévő nemzeti politikák áttekintése, az állatgenetikai erőforrások kezelésére gyakorolt hatásaik felmérésével.
- 2 Ahol szükséges, olyan nemzeti politikák kidolgozása, amelyek figyelembe veszik az állatgenetikai erőforrásoknak a fenntartható használatban játszott szerepét; ez az alábbiakat foglalhatja magában: a tenyésztésre és a fenntartható használatra vonatkozó stratégiai célkitűzések meghatározása; az állatgenetikai erőforrások gazdasági és kulturális szempontú értékelése; valamint megközelítési módok kidolgozása, köztük olyan mechanizmusok létrehozása, amelyek támogatják az állatgenetikai erőforrások hasznosításából származó hasznokhoz és a kapcsolódó hagyományos tudáshoz való széleskörű hozzáférést, illetve azok igazságos és méltányos elosztását.

4. stratégiai prioritás Nemzeti faj- és fajtanemesítési stratégiák és programok kidolgozása

Alapok

Valamennyi faj és fajta esetében olyan tenyésztési stratégiákat és programokat kell kidolgozni és végrehajtani, melyek megfelelnek a gazdálkodó és pásztorkodó közösségek, valamint a piacok előre látható gazdasági igényeinek. Noha a tenyésztői szervezetek és nyilvántartó rendszerek nagymértékben elősegíthetik a tenyésztési célkitűzések megvalósítását, és alapvetően fontosak a tenyésztés-fejlesztési stratégiák szempontjából, mégis gyakran hiányoznak. A tenyésztési célokat rendszeresen felül kell vizsgálni, és ezzel együtt figyelembe kell venni a genetikai sokféleségre gyakorolt hatásokat.

Intézkedések

- 1 Hosszú távú tervezési és stratégiai tenyésztési programok kidolgozása, valamint számostényezőmérlegelése, többek között: az alulhasznosított fajták hasznosításának javítására való törekvés, különösen az alacsony-közepes külső ráfordítással dolgozó termelési rendszereken belül; az egzotikus állatfajták hatásának felmérése, valamint olyan intézkedések kidolgozása a termelők számára, melyek segítik a pozitív hatások realizálását és a negatívak kiküszöbölését; képzések és technikai támogatás biztosítása a vándoroltató állattartással foglalkozó és gazdálkodó közösségek tenyésztési tevékenységei során; a tökéletesített gazdálkodási gyakorlatok integrálása az állatgenetikai erőforrások fejlesztési programjaiba. Mivel a terveket és programokat nemzeti szinten állítják össze, egyes esetekben szükség lehet más országokkal való együttműködésre.
- 2 A fajtanemesítési programok értékelése és adott esetben felülvizsgálata az előre látható gazdasági és társadalmi szükségletek kielégítése céljából, szem előtt tartva a tudományos és technológiai paramétereket. A fajtákra és termelési rendszerekre vonatkozó információk a fogyasztók rendelkezésére bocsáthatók.
- 3 A tenyésztési programok szervezeti struktúrájának kialakítása és fejlesztése, különös tekintettel a tenyésztői szervezetekre és tenyésztési sémákra, beleértve a nyilvántartási rendszereket is.
- 4 A tenyésztési programok kidolgozása során mérlegelni kell a szelekció genetikai sokféleségre gyakorolt hatásait, és olyan megközelítést kell alkalmazni, amely biztosítja a kívánt variabilitás fenntartását.
- 5 A non-produktív tulajdonságok (pl. egészség, jólét) változásainak nyomon követését biztosító nyilvántartási rendszerek létrehozása vagy fejlesztése, valamint a tenyésztési célok ennek megfelelő módosítása.
- 6 A jelenlegi tenyésztési rendszerekből származó fagyasztott spermát és embriókat tartalmazó biztonsági tartalékkészlet létrehozásának ösztönzése a genetikai variabilitás biztosítása érdekében.
- 7 Olyan információk biztosítása a gazdálkodók és állattartók számára, amelyek segítik a hozzáférést a legkülönbözőbb forrásokból származó állatgenetikai erőforrásokhoz.

5. stratégiai prioritás Ösztönzés az állatgenetikai erőforrások kezelésének agrár-ökoszisztéma alapú megközelítésére

Alapok

Az agro-ökoszisztémák a humán gazdálkodási gyakorlatok, a tudásrendszerek, a kulturális normák, értékek és hiedelmek, valamint a társadalmi kapcsolatok és megélhetési stratégiák függvényei. Egyes termelési rendszerekben az állatgenetikai erőforrások – főleg az őslakos és helyi közösségek általi – kezelése a termőföldekkel, legelőkkel, erdőkkel és más biológiai forrásokkal való gazdálkodással, valamint a termőterületek föld- és vízgazdálkodásával szoros összefüggésben zajlik. A termelés gyors intenzifikációját számos tényező serkenti. Az intenzív állattenyésztés nem megfelelő megtervezése negatív ökológiai hatásokat válthat ki, mint például a talaj és a vegetáció leromlása, az édes- és tengervizek szennyezése, valamint a szabad földterületek nem fenntartható használata és átalakulása. Ezért az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatára vonatkozó gazdálkodási döntéseknek és politikáknak a humán környezeti és megélhetési feltételek ismeretén, valamint az élelmezésbiztonság és a környezeti célok elérésére való törekvéseken kell alapulnia.

Intézkedések

- 1 A környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatok értékelése, amely az állatgenetikai erőforrások kezelésére vonatkozó politikák közép és hosszú távú felülvizsgálatát teheti szükségessé.
- 2 Ahol szükséges, ott az agro-ökoszisztéma alapú megközelítések integrálása az állatgenetikai erőforrások szempontjából lényeges nemzeti mezőgazdasági és környezeti politikákba és programokba, különös tekintettel azokra, melyek a vándoroltató állattartással foglalkozókkal és vidéki kistermelői közösségekkel, valamint érzékeny környezeti feltételekkel kapcsolatosak.
- 3 A főbb érintettek, a tudományos szakterületek és az érintett ágazatok közötti kölcsönhatás erősítését szolgáló hálózatok létrehozása.

6. stratégiai prioritás Az állatgenetikai erőforrások fenntartása és fenntartható használata szempontjából fontos hagyományos és helyi termelési rendszerek, valamint a kapcsolódó tudásrendszerek támogatása

Alapok

Az ember több ezer éve háziasítja, nemesíti és tartja saját használati célra a különféle állatfajokat és -fajtákat. Ezek az erőforrások a társadalmi, gazdasági és kulturális tudással és gazdálkodással párhuzamosan fejlődtek. Fel kell ismerni, hogy milyen mértékben járultak hozzá az idők során az őslakos és helyi közösségek és az ezeket az erőforrásokat kezelő tudásrendszerek az állatgenetikai sokféleséghez, és támogatni kell ennek a mechanizmusnak a folyamatosságát. Azok az adaptív stratégiák, amelyeket ezek a közösségek alkalmaznak az állatgenetikai erőforrások kezelése során, napjainkban is komoly gazdasági, társadalmi és kulturális jelentőséggel bírnak, és kiemelten fontosak számos vidéki társadalom élelmezésbiztonsága szempontjából, különösen – de nem kizárólag – az aszályos és hegyvidéki területeken. Az ilyen rendszereket támogató intézkedések kidolgozása során figyelembe kell venni e területek specifikus ökológiai, társadalmi-gazdasági és kulturális sajátosságait.

II. RÉSZ

Intézkedések

- 1 Az őslakos és helyi termelési rendszerek értékének és jelentőségének felmérése, a folyamatok és a genetikai bázist esetlegesen befolyásoló változások mozgatóinak azonosítása, valamint a termelési rendszerek rugalmasságának és fenntarthatóságának értékelése.
- 2 Az állatgenetikai erőforrások szempontjából fontos őslakos és helyi állatállományt magukban foglaló állattartási rendszerek támogatása, többek között a genetikai eróziót elősegítő tényezők felszámolása révén. A támogatásba beletartozhat állategészségügyi és tanácsadó szolgáltatások biztosítása, mikrohitel nyújtása a vidéki területeken élő nőknek, a természeti erőforrásokhoz és a piachoz való megfelelő hozzáférés biztosítása, a földhasználattal kapcsolatos kérdések megoldása, a kulturális gyakorlatok és értékek elismerése, valamint érték hozzáadása speciális termékeikhez.
- 3 Az őslakos és vidéki közösségek, a kutatók, a kormányhivatalnokok és egyéb érintettek közötti eszmecsere, kölcsönhatás és párbeszéd lehetőségének megteremtése és elősegítése abból a célból, hogy a hagyományos tudást egyesíteni lehessen a tudományos eredményekkel.
- 4 Speciális piacok létrehozása az őshonos és helyi fajoktól és fajtáktól származó termékek számára, valamint olyan folyamatok támogatása, amelyek értéket adnak hozzá az elsődleges termékekhez.

3. stratégiai prioritási terület

Megőrzés

Bevezetés

- 31 Az állatgenetikai erőforrások eróziója az élelmezésbiztonságot és a vidékfejlesztést hosszú távon fenyegető veszély. Az *élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások globális állapotáról szóló jelentés* szerint valamennyi bejelentett fajta 20 százalékát fenyegeti a kihalás veszélye; ugyanakkor számos fajta populációs státusza még mindig nem ismert, így lehetséges, hogy a problémát alulbecsülik. A fejlődő országok többsége és néhány fejlett ország jelenleg nem rendelkezik az állatgenetikai erőforrások megőrzésére irányuló stratégiákkal vagy politikákkal. Az in situ és ex situ megőrzést egyaránt magában foglaló, stratégiaiilag megtervezett intézkedések nélkül az erózió folytatódik, sőt, fel is gyorsulhat.
- 32 A fő kiváltó okok, melyek egyes esetekben az állatgenetikai erőforrások csökkenéséhez vezetnek:
- néhány nagy teljesítményű fajta előtérbe helyezése;
 - a megfelelő politikák hiánya, amely az érintettek – például a vándoroltató állattartással foglalkozók – háttérbe szorulását eredményezi; a termelési rendszerek átalakulásához vezető társadalmi-gazdasági változások, és katasztrófák (természeti és ember okozta); valamint
 - a hagyományos rendszerek külső ráfordítás-orientált rendszerekké való átalakítása, gyakran egzotikus állatgenetikai erőforrások alkalmazásával, amelyek felváltják a helyi fajtákat. A válogatás nélküli keresztezés egzotikus fajták felhasználásával szintén gyors ütemben károsítja a helyi populációk genetikai integritását.
- 33 A helyi fajták eltűnése kulturális erózióhoz vezet, és csökkenti a közösségek képességét arra, hogy fenntartsák kultúrájukat és megélhetésüket. Az állattenyésztési ágazat strukturális változásai következtében előfordulhat, hogy egy adott fajtát korábban tartó gazdák olyan helyzetbe kerülnek, hogy többé nem tudják tartani a kérdéses fajtát: ilyen körülmények között más módokat kell találni arra, hogy a fajtát az állatgenetikai erőforrások globális örökségének részeként lehessen megőrizni.
- 34 Az állatgenetikai erőforrások csökkenése egyes országokban csökkenti a vidéki gazdaságok fejlesztésének lehetőségeit. Ráadásul negatív társadalmi és kulturális hatásai lehetnek, tekintettel a házasítás hosszú történetére, és a háziállatoknak a közösség kultúrájába történő következményes beolvadására. Az őshonos fajták helyettesítése a helyi közösség által preferált termékek és szolgáltatások körének szűküléséhez vezet, ezért a helyi fajták megőrzésének kérdését szélesebb összefüggéseiben kell kezelni, amely lehetővé teszi a vidéki közösségek és meglévő gazdasági alapjaik fenntartását. Továbbá, az ilyen jellegű veszteségek korlátozhatják a specifikus fajtákból származó állati eredetű termékeken és szolgáltatásokon alapuló jövőbeni fejlesztés lehetőségeit, melyek egyébként jelentős hozzáadott gazdasági értéket képviseltek volna a fogyasztói igények változatosabbá válásával párhuzamosan.
- 35 A helyi fajták arányának csökkenése bizonyos termelési környezeti feltételek között hátrányosan befolyásolja a környezetet, főként az aszályos területeken és hegyvidékeken. Számos nemzeti szintű jelentés támasztotta alá a helyi fajtáknak a tájgazdálkodásban, a vegetáció szabályozásában és a legelői ökoszisztémák fenntarthatóságában játszott szerepét, melynek révén ezek a fajták megakadályozzák a kapcsolódó biológiai sokféleség erózióját.

II. RÉSZ

- 36 Számos veszélyeztetett fajta a fejlődő országokban lelhető fel, melyek korlátozott kapacitással és erőforrásokkal rendelkeznek a megőrzési programok kidolgozása és végrehajtása terén. Ezek a fajták gyakran egyedi genetikai sajátosságokkal rendelkeznek, melyeknek köszönhetően sokféle termelési környezetben képesek túlélni intenzív stresszhatások – például betegségek és aszály – ellenére is.
- 37 Megfelelő megőrzési intézkedésekkel biztosítani kell, hogy változatos génállomány álljon a gazdálkodók és a kutatási szakemberek rendelkezésére tenyésztési és kutatási célokra. Ez a genetikai sokféleség kulcsfontosságú eszköze annak, hogy meg lehessen birkózni az éghajlatváltozás, a kártevők és betegségek káros hatásaival, és meg lehessen felelni az új és növekvő fogyasztói igényeknek. Döntő fontosságúak az állatgenetikai erőforrások megőrzését célzó átgondolt, stratégiai beruházások, és nélkülözhetetlen a nemzetközi együttműködés kiépítése ezen erőforrások súlyos romlásának megállítása érdekében.
- 38 A legtöbb fejlődő országban az *in situ* megőrzés a preferált megőrzési stratégia. Az *in situ* megőrzés előnye, hogy lehetővé teszi a genetikai erőforrások folyamatos párhuzamos evolúcióját az uralkodó környezetben. Az *ex situ* megőrzésre irányuló intézkedések kiegészítik az *in situ* törekvéseket, és adott esetben azokkal összehangolandók. Ugyanakkor az *ex situ* megőrzés lehetőségei országról országra jelentős mértékben változnak, de az állatgenetikai erőforrások *ex situ* megőrzésére irányuló törekvések rendszerint jóval elmaradnak a növénygenetikai erőforrások vonatkozásában tett hasonló erőfeszítésektől. A genetikai készlet tenyésztési célokra való megőrzése néhány kereskedelmi célú fajta esetében bevett gyakorlat, de nem minden fajra vonatkozik. A helyi fajták esetében azonban az állatgenetikai készlet gyűjtése és tárolása nem megfelelő. Ilyen esetekben fontos az állatgenetikai erőforrások tervezett és célirányos gyűjtése, valamint az *ex situ* megőrzési tevékenységek kiterjesztése.
- 39 A haszonállatokkal kapcsolatos vészhelyzetek hátterében számos ok állhat, mint például betegségek, természeti katasztrófák, fegyveres összecsapások és gazdasági válságok. Az egyes országok jelentős mértékben eltérnek egymástól abban a tekintetben, hogy hogyan képesek reagálni ezekre a vészhelyzetekre. A korai figyelmeztető rendszerek hiánya és a pénzügyi források elégtelensége azok a fő tényezők, melyek korlátozzák a hatékony és következetes nyomon követést és a vészhelyzetekre való válaszadó mechanizmusokat, és ugyancsak ezek hiánya az oka annak, hogy a gazdálkodók és az állattartók nehezen állítják helyre a gazdálkodási rendszereket a különböző katasztrófahelyzeteket követően.

Hosszú távú célkitűzés

Megőrizni az állatgenetikai erőforrások genetikai bázisának sokféleségét és integritását a kérdéses erőforrások *in situ* és *ex situ* megőrzésére irányuló intézkedések hatékonyabb végrehajtása és összehangolása révén, beleértve a vészhelyzetekkel és katasztrófákkal kapcsolatos intézkedéseket is.

7. stratégiai prioritás Nemzeti megőrzési politikák kidolgozása**Alapok**

Az egyes országok maguk felelősek állatgenetikai erőforrásaik megőrzéséért; a legtöbb országban azonban nem került sor teljeskörű, átfogó politikák kidolgozására. Az ilyen politikáknak arra kellene irányulnia, hogy az állatgenetikai erőforrásokat az emberi használatot szolgáló közvetlen értékükkel együtt tartsák fenn, beleértve a termelési,

ökológiai, társadalmi és kulturális értékeket, valamint a jövőbeni használatlalt és adaptációval kapcsolatos lehetséges értékeket. A megőrzési prioritások meghatározása során figyelembe kell venni a termelési és működési sajátosságokat, valamint a nemzeti kapacitást. Az állatgenetikai erőforrások erózióját komplex tényezők okozzák, így az nem akadályozható meg egyetlen egyszerű megoldással. Az *in situ* és *ex situ* megőrzési intézkedések kombinálására van szükség.

Intézkedések

- 1 Megőrzési prioritások és célok kidolgozása és rendszeres felülvizsgálata.
- 2 Az állatgenetikai erőforrások eróziójához vezető tényezők azonosítása, és megfelelő stratégiai válaszok kidolgozása. Az állatgenetikai sokféleséget befolyásoló állattenyésztési stratégiákkal és a különböző génbankokkal kapcsolatos információs rendszerek létrehozása és fejlesztése annak érdekében, hogy a tenyésztők és az egyes országok megfelelő nemesítési programokat tudjanak kiválasztani.
- 3 Szükség esetén megfelelő intézményi keretek és politikák létrehozása, beleértve a kihalással fenyegetett fajták megőrzését célzó és az egyes fajták veszélybe kerülését megakadályozó specifikus intézkedéseket. Az *in situ* és *ex situ* megőrzési intézkedések kombinálására van szükség.
- 4 Ösztönzők nyújtása és ezek katalizálása a termelők és a fogyasztók számára az egyes országok által veszélyeztetettnek ítélt állatgenetikai erőforrások megőrzésének támogatására, azzal a feltétellel, hogy ezek az ösztönzők összhangban vannak a fennálló nemzetközi megállapodásokkal.

8. stratégiai prioritás *In situ* megőrzési programok kidolgozása vagy fejlesztése

Alapok

Az *in situ* megőrzést célzó intézkedések lehetővé teszik az állatgenetikai erőforrások fenntartását és adaptív kezelését a természetületeken. Elősegítik az ilyen erőforrások folyamatos párhuzamos evolúcióját különféle környezeti feltételek között, és megakadályozzák a genetikai állomány stagnálását. Az *in situ* megőrzési intézkedések kedvező esetben agro-ökoszisztéma alapú megközelítésen alapulnak, és ideálisan gazdaságilag kifizetődő és társadalmilag hasznos, fenntartható használat révén valósulnak meg. Egyes esetekben azonban először olyan befektetésekre van szükség, amelyek piacok létrehozását és termékfejlesztést tesznek lehetővé. Amikor erre nincs lehetőség, az állatgenetikai erőforrások *in situ* megőrzésének támogatására lehet szükség.

Intézkedések

- 1 *In situ* megőrzési prioritások és célok kidolgozása és rendszeres felülvizsgálata.
- 2 A veszélyeztetett fajtákat és állományokat magukban foglaló nemzeti és regionális *in situ* megőrzési programok kidolgozásának és végrehajtásának ösztönzése. Ide tartozhatnak a veszélyeztetett fajták tenyésztőinek nyújtott közvetlen támogatások, vagy a veszélyeztetett fajták szempontjából fontos területeken gazdálkodó mezőgazdasági termelési rendszereket támogató intézkedések; a fajtatenyésztői egyesületek, közösségi alapú megőrzési szervezetek, nem kormányzati szervezetek és egyéb szereplők ösztönzése a megőrzési tevékenységekben való részvételre, feltéve, hogy ezek a támogatások vagy intézkedések összhangban vannak a fennálló nemzetközi megállapodásokkal.
- 3 Olyan politikák és eszközök támogatása, melyek biztosítják a helyi fajták sokféleségének fenntartható használatát közpénzekből származó vagy külön pénzügyi támogatás igénybevétele nélkül, *in situ* megőrzés révén.

9. stratégiai prioritás *Ex situ* megőrzési programok kidolgozása vagy fejlesztése

Alapok

Az *ex situ* megőrzési intézkedések tartalék biztosítást nyújtanak az állatgenetikai erőforrások területén bekövetkező, erózióból vagy vészhelyzetekből adódó veszteségei ellen. Az *ex situ* megőrzésre irányuló intézkedések kiegészítik az *in situ* törekvéseket, és adott esetben azokkal összehangolandók. Az *ex situ* állományok aktív szerepet játszhatnak a stratégiai tenyésztési programokban is.

Intézkedések

- 1 *Ex situ* megőrzési prioritások és célok kidolgozása és rendszeres felülvizsgálata.
- 2 Az *ex situ* megőrzést szolgáló országos vagy regionális létesítmények – különösen a fagyasztott tárolást biztosító rendszerek – létrehozása vagy fejlesztése. Egy adott régió belüli országok támogatása egy regionális létesítmény közös létrehozásában.
- 3 Olyan körülmények megteremtése, melyek elősegítik az *ex situ* génbankokban tárolt genetikai állomány hasznosítását, az állatgenetikai erőforrások igazságos és méltányos tárolása, hozzáférhetősége és használata mellett.
- 4 Olyan intézkedések kidolgozása és végrehajtása, melyek biztosítják az *ex situ* állományokat a betegségek és egyéb fenyegetések által okozott genetikai sokféleség csökkenésével szemben, legfőképpen tartalék minták létrehozása révén.
- 5 Az *ex situ* állományok hiányosságainak azonosítása és megszüntetése.
- 6 A génbankokból származó genetikai anyag feltöltését szolgáló eljárások kidolgozása az élő állományokkal való fokozatos kapcsolatépítés révén, vagy oly módon, hogy a veszélyeztetett fajtákból *in vivo* populációkat hoznak létre gazdaságokon kívüli közegben, például állatkertekben és parkokban.

10. stratégiai prioritás Regionális vagy globális, hosszú távú megőrzési stratégiák kidolgozása és végrehajtása

Alapok

Jelentős számban fordulnak elő regionális és nemzetközi, határokon átnyúló fajták. Kíváncos az *in situ* megőrzési törekvések összehangolása a regionális, határokon átnyúló fajták, és az országhatárokon túlnyúló vándoroltató állattartással foglalkozó közösségek által, vándoroltató legeltetéssel tartott állatállományok esetében. Az *ex situ* megőrzési intézkedések hatékonyságának és költségmegtakarításának optimalizálása érdekében célszerű lehet a regionális és globális stratégiák, illetve létesítmények megteremtésére helyezni a hangsúlyt a nemzeti szintű törekvések fokozásával szemben, feltéve, hogy megfelelő feltételeket dolgoznak ki a kérdéses létesítmények országok közötti megosztására vonatkozólag, a megőrzési politikák továbbra is a nemzeti szuverenitás részét képezik, valamint ezek az intézkedések összhangban vannak a fennálló nemzetközi megállapodásokkal. Közép és hosszú távon, figyelembe véve a várható környezeti és társadalmi-gazdasági változásokat, katasztrófákat és vészhelyzeteket, valószínűnek látszik, hogy növekedni fog a nemzetközi egymásrataltség az állatgenetikai erőforrások vonatkozásában. Ez még egy okot szolgáltat a nemzetközi közösségnek arra, hogy együttműködve hozzon létre és valósítson meg megőrzési intézkedéseket a helyi, regionális és nemzetközi, határokon átnyúló fajták esetében, az állatgenetikai erőforrások igazságos és méltányos feltételek mellett megvalósuló tárolásával, hozzáférhetőségével és használatával egyidejűleg. A regionális és globális szintű együttműködésnek a nemzeti szintű törekvéseken kell alapulnia, de azokat nem helyettesítheti.

Intézkedések

- 1 Az egyes országok támogatása a fajtákra és állományokra vonatkozó megőrzési tervek kidolgozásában és végrehajtásában, különösen a határokon átnyúló fajták esetében, az *in situ* és *ex situ* intézkedések kombinálása révén.
- 2 Összehangolt támogató intézkedések kidolgozása a veszélyeztetett fajták és populációk vészhelyzetekkel és egyéb katasztrófahelyzetekkel szembeni védelme, és az ilyen helyzeteket követő helyreállítás elősegítése érdekében, a nemzeti politikával összhangban.
- 3 Az állatgenetikai erőforrásokat tartalmazó génbankok regionális és globális hálózatainak létrehozása, és a génbankokban történő megőrzést és cserét elősegítő módszerek összehangolása.
- 4 Az állatgenetikai sokféleséget biztosító alap génállományok létrehozásának ösztönzése a megfelelő regionális vagy faj szinten.

11. stratégiai prioritás A megőrzési módszerek és technikai előírások kidolgozása**Alapok**

Az állatgenetikai erőforrások *in situ* és *ex situ* megőrzésének módszerei jelenleg is kidolgozás alatt állnak. Különösen az *ex situ* megőrzés területén van nagy szükség az egységesített módszerek és technológiák bevezetésére.

Intézkedések

- 1 Kutatási tevékenységek – elsősorban részvételen alapuló kutatások – végzése, az *in situ* és *ex situ* módszerek és technológiák, többek között a megőrzési célú tenyésztés kidolgozása érdekében. Ahol szükséges, standardizált módszerek és irányelvek kidolgozása ezek használatához.
- 2 Az ismeretanyag, a technológiák és a legjobb gyakorlatok dokumentálása és terjesztése.
- 3 A megfelelő genetikai indikátorok alkalmazásának ösztönzése a fenotípusos meghatározás kiegészítésére, az állatgenetikai erőforrások megőrzésére vonatkozó döntések támogatása céljából.
- 4 Az állatgenetikai erőforrások megőrzésére vonatkozó állategészségügyi előírások hatásának értékelése és hozzáférhetőségük felülvizsgálata.

4. stratégiai prioritási terület

Szakpolitikák, intézmények és kapacitásépítés

Bevezetés

- 40 Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzeti politikák és szabályozási keretek sok esetben még mindig csak részlegesek és nem hatékonyak. Megfelelő szakpolitikát és jogi szabályozást kell kidolgozni az ágazatot formáló folyamatoknak és az olyan összetett, egyre inkább előtérbe kerülő ügyek kezelésére, mint a fogyasztói kérdések, az élelmezésbiztonsági és élelmiszerminőségi szabványok, a betegségekre való reagálás (kifejezetten állatbetegségek és olyan állatbetegségek, amelyek emberre is áterjedhetnek), állatok humánus kezelése, az egyre kifinomultabb, fejlettebb biotechnológia, valamint az állatállománnyal kapcsolatos intézkedések környezeti hatásainak értékelése és enyhítése. További, fejlesztést igénylő terület az állatgenetikai erőforrásoknak az egyes országok közötti cseréjére vonatkozó keretek kidolgozása. A szakpolitikák kidolgozása során figyelembe kell venni a szellemi tulajdonjogok fokozódó szerepét az ágazatban, a hasznok igazságos és méltányos elosztására vonatkozó igényt, az őslakos és helyi közösségek – különösen a vándoroltató állattartással foglalkozók – jogait és tudásrendszereik szerepét.
- 41 A fejlődő országokban az állati eredetű termékekre vonatkozó igény növekedése az állattenyésztési ágazat gyors szerkezeti változásához vezet. A megfelelő gazdálkodás hiánya – a térbeli és fizikai tervezéssel kapcsolatos megfontolásokat is beleértve, tekintettel arra, hogy a városok egyre inkább elfoglalják a korábban mezőgazdasági művelés alatt álló területeket – komoly kockázatokat jelent mind az emberi egészség, mind a termelés fenntarthatósága szempontjából. A társadalmi és gazdasági szakpolitikáknak arra kell törekedniük, hogy egyenlőséget biztosítsanak a vidéki lakosság számára az átmenet, a változások során, így ezek a populációk képesek legyenek fenntartható módon fejleszteni termelési kapacitásukat, és egyre növekvő színvonalú árukkal és szolgáltatásokkal ellátni a bővülő nemzeti gazdaságokat, valamint megfelelni a fogyasztói igényeknek. A gyors változások és fokozódó privatizáció idején a nemzeti tervezésnek hosszú távon biztosítania kell az olyan közszolgáltatásokat, mint a közegészségügy, a biológiai sokféleség fenntartása, valamint a tiszta levegő és a biztonságos vízellátás. A különböző nemzeti szakpolitikai célkitűzések között szükségszerűen lesznek helyettesítések. Az állatgenetikai erőforrások kezelését az egyéb célkitűzésekkel egyensúlyban kell végezni; rövid és hosszú távú politikák szükségesek az ágazat számára, a szélesebb ágazatközi tervezési kereteken belül.
- 42 Az a tény, hogy elsősorban a fejlődő országokban – mind létszám, mind szaktudás szempontjából – hiányzik az a képzett szakembergárda, amely szükséges lenne ahhoz, hogy a gyors társadalmi és gazdasági változások idején megfelelően gazdálkodjanak az állatgenetikai erőforrásokkal, jelentős mértékben hátráltatja az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó politikák, stratégiák, programok és projektek kidolgozását és végrehajtását. Valamennyi prioritási területen szükség van oktatásra és képzésre a fenntartható kapacitások létrehozása érdekében.
- 43 Fokozni kell a nemzeti és nemzetközi szintű kutatási tevékenységeket az állatgenetikai erőforrás-gazdálkodás valamennyi területén. Ebben a vonatkozásban alapvető fontosságú a nemzeti mezőgazdasági kutatási rendszerek (NARS) szerepe és az a támogatás, melyet a Nemzetközi Agrárkutatások Tanácsadó Csoportja (CGIAR) biztosít számukra.
- 44 Ezeknek a komoly kihívásoknak csak megalapozott és változatos szaktudásbázis létrehozásával lehet megfelelni. Főként számos fejlődő országban jellemző, hogy a humán kapacitások és pénzügyi források hiánya nagymértékben akadályozza

a szükséges intézmények létrehozását, valamint az állatgenetikai erőforrások hasznosításához, fejlesztéséhez és megőrzéséhez szükséges stratégia tervezését és kivitelezését. Ennek áthidalása és az állatgenetikai erőforrások fenntartható használata, fejlesztése és megőrzése érdekében számos országnak kiemelt figyelmet kell fordítania a kapcsolódó intézmények létrehozására és fejlesztésére, a megfelelő politikák és hatékony szabályozási keretek bevezetésére és végrehajtására, valamint az általuk igényelt humán kapacitás létrehozására.

- 45 Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzeti fókuszpontok, – melyeket a Haszonállatok állatgenetikai erőforrásainak kezelésével foglalkozó globális stratégia határoz meg, – kiemelt intézményes elemek, melyek biztosítják az állatgenetikai erőforrások kezeléséhez szükséges hálózatok kiépítését és fenntartását. A legtöbb ország már létrehozott az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzeti fókuszpontot. A humán és pénzügyi erőforrások súlyos hiánya megnehezítette ezek létrehozását, és jelenleg is fenyegeti fenntartásukat. A regionális fókuszpontok megteremtéséhez és a regionális hálózatok létrehozásához az országok közötti együttműködés szükséges.
- 46 A hálózatok fontos szerepet játszanak az érintettek közötti kapcsolattartásban, valamint az intézményi fejlesztés és kapacitásépítés támogatásában. Egyes országokban, ahol a hálózatok jól fejlettek, igénybe veszik a nem kormányzati szervezetek – például a tenyésztői egyesületek – támogatását, amelyek körvonalazzák, kidolgozzák és megvalósítják az állatgenetikai erőforrásokkal kapcsolatos programokat és cselekvési terveket.
- 47 A nemzeti tervezési kapacitás fejlesztésén kívül erőteljesebben tudatosítani kell az állatgenetikai erőforrások jelentőségét, ösztönözve az adott ország állatgenetikai erőforrásainak fejlesztésére szánt befektetéseket. Májig számos példa van arra, hogy az állatállomány fejlesztése inkább az egzotikus fajták fejlesztésére helyezte a hangsúlyt a helyi fajták nemesítésével és megőrzésével szemben. A fogyasztóknak meg kell érteniük, és támogatniuk kell a helyi fajták megőrzésére és hasznosítására irányuló törekvéseket, a határokon áttérjedő fajtákra támaszkodó állattartással szemben. Számos fejlett országban a specifikus fajtákhoz kapcsolódó nagy értékű termékek hozzájárulnak az állatgenetikai sokféleség fenntartásához. A fejlődő országokban a kulturális identitás, – amely gyakran bizonyos fajta ételek preferálásában is kifejeződik, – alapul szolgálhat a változatos fajtaösszetétel értékének egyre nagyobb fokú tudatosításához, és hozzájárulhat a hosszútávú gazdasági fejlődéshez, a kisgazdálkodókra és jelenleg marginális helyzetű közösségekre is kiterjedően.
- 48 A tudatosságot növelő, nemzetközi szintű intézkedések nélkülözhetetlenek Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv végrehajtásával kapcsolatos köztámogatás és nemzetközi együttműködés ösztönzése szempontjából.

Hosszú távú célkitűzés

Megalapozott, horizontális politikák és jogi keretek, valamint erős intézményi és humán kapacitások megteremtése az állattenyésztési ágazat fejlesztésének sikeres közép és hosszú távú tervezése érdekében, valamint az állatgenetikai erőforrások hosszú távú fenntartható használatára, fejlesztésére és megőrzésére irányuló nemzeti programok végrehajtása.

II. RÉSZ

12. stratégiai prioritás Nemzeti intézmények, többek között nemzeti fókuszpontok létrehozása vagy erősítése, az állatgenetikai erőforrásokkal kapcsolatos intézkedések tervezéséhez és végrehajtásához, az állattenyésztési ágazat fejlesztéséhez.

Alapok

Az állattenyésztési ágazatban egyre összetettebb kérdések merülnek fel, amelyek a legkülönbözőbb érintettek érdekeinek összehangolását, egyensúlyba hozását igénylik, és szükségessé teszik olyan közszolgáltatások megteremtésének az aktív támogatását, amelyek egyébként megszűnnének a gyors és szabályozatlan változások idején. A nemzeti tervezésbe holisztikus módon integrálni kell a fogyasztói kérdéseket, a humán egészségügyet, az új biotechnológiák kezelését, valamint az állattartás fizikai és térbeli tervezését a városi terjeszkedés és a védett területek viszonylatában.

Intézkedések

- 1 A nemzeti intézményi kapacitás vizsgálata az állattenyésztési ágazat holisztikus tervezésének elősegítése érdekében.
- 2 Teljes mértékben funkcionális, jól működő nemzeti fókuszpontok létrehozása vagy fejlesztése az állatgenetikai erőforrások területén.
- 3 Hatékony, nemzeti szintű koordináció a nemzeti fókuszpontok és az állatgenetikai erőforrások tekintetében érintett szereplők – mint például az állattenyésztési ágazat, a kormányügynökségek, a civil társadalmi szervezetek és hálózatok, illetve tanácsadó bizottságok – között
- 4 Szükség esetén intervenciós eszközök kidolgozása és megvalósítása a nemzeti szintű tervezéshez, azzal a céllal, hogy az állattenyésztési ágazat jövőbeni fejlődését a nemzeti prioritásokkal összhangban határozzák meg, figyelembe véve az állatgenetikai erőforrások fejlesztését, valamint az állattartáson alapuló termelési rendszerek környezetre gyakorolt hatásait.
- 5 A koordináció és a kölcsönös támogatás ösztönzése a tervezés különböző szempontjaival foglalkozó különféle hatóságok között, a minisztériumokon belül, illetve azok között, valamint egyéb érintettekkel kapcsolatban, és a mindezek részvételének biztosítása a folyamatban.

13. stratégiai prioritás Nemzeti oktatási és kutatási létesítmények létrehozása vagy fejlesztése

Alapok

A kutatási és oktatási tevékenységek erősítése az állatgenetikai erőforrások kezelésének összes területén. A kutatási és oktatási intézmények létrehozása, erősítése és fenntartása alapvetően fontos azoknak a nemzeti kapacitásoknak a fejlesztésében, amelyek az állatgenetikai erőforrások jellemzésével, nyilvántartásba vételével, a velük kapcsolatos kockázatok és folyamatok nyomon követésével, ezen erőforrások fenntartható használatával, fejlesztésével és megőrzésével kapcsolatos elsőbbségi tevékenységek tervezéséhez és végrehajtásához szükségesek.

Intézkedések

- 1 A kutatással és oktatással kapcsolatos rövid, közép és hosszú távú szükségletek meghatározása, az illetékes szakértői csoportok megalakításának ösztönzése nemzeti szinten vagy nemzetközi képzés révén.

- 2 A nemzeti kutatási és oktatási kapacitások áttekintése a releváns területeken, valamint a nemzeti szakértői bázis létrehozását szolgáló képzési célok kitűzése.
- 3 Ahol szükséges, más országokkal együttműködve az illetékes kutatási, képzési és szaktanácsadási intézmények – többek között a nemzeti és regionális mezőgazdasági kutatási rendszerek – létrehozása vagy fejlesztése az állatgenetikai erőforrások jellemzését, nyilvántartásba vételét, a velük kapcsolatos kockázatok és folyamatok nyomon követését, ezen erőforrások fenntartható használatát, fejlesztését és megőrzését szolgáló törekvések támogatása céljából.
- 4 A haszonállattartók nemzeti szintű oktatási szükségleteinek áttekintése, a hagyományos tudás és az őslakos gyakorlatok szem előtt tartásával.

14. stratégiai prioritás **A jellemzéshez, nyilvántartásba vételhez, a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok felügyeletéhez, a fenntartható használatához és fejlesztéshez, valamint a megőrzéshez szükséges nemzeti humán kapacitás erősítése**

Alapok

Sok országban a humán kapacitás nem elégséges:

- a szakpolitikai döntések meghozatalát segítő rendszerszerű jellemzéshez, nyilvántartásba vételhez, valamint a folyamatok és kapcsolódó kockázatok nyomon követéséhez;
- a fenntartható használatot és fejlődést biztosító szakpolitikák és programok stratégiai tervezéséhez, kidolgozásához és végrehajtásához; valamint
- az állatgenetikai erőforrások *in situ* és *ex situ* megőrzését célzó politikák és programok stratégiai tervezéséhez, kidolgozásához és végrehajtásához.

Előnyös lenne a képzés, valamint az országok és régiók közötti, illetve ezeken belüli információ- és tapasztalatcsere biztosítása.

Intézkedések

- 1 A képzést, illetve a technológiák átadását célzó programok és információs rendszerek létrehozása vagy erősítése a nyilvántartásba vétel, a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok nyomon követése, a fenntartható használat és fejlődés elősegítése érdekében, különösen a fejlődő vagy gazdasági átalakuláson átmenő országokban.
- 2 Kutatókat, tenyésztőket, megőrzéssel foglalkozó szervezeteket, valamint egyéb közösségi, civil és privát szereplőket tömörítő, az országokon belüli, illetve országok közötti együttműködési hálózatok létrehozása és erősítése a fenntartható használatot, tenyésztést és megőrzést szolgáló információ- és tapasztalatcsere érdekében.
- 3 A fenntartható használatot, tenyésztést és megőrzést elősegítő, közösségi alapú szervezetek, hálózatok és kezdeményezések létrehozása vagy erősítése.

15. stratégiai prioritás **A nemzetközi szintű információcsere, kutatás és oktatás létrehozása vagy erősítése**

Alapok

Az elismert nemzetközi kutatási és oktatási intézmények, köztük a CGIAR rendszer, fontos közszolgáltatásokat nyújtanak az állatgenetikai erőforrások szempontjából releváns kutatás és kapacitásépítés, valamint információs rendszerek révén. A FAO – technikai programjai segítségével – szintén aktívan támogatja ezt a munkát.

Intézkedések

- 1 Nemzetközi kutatási és oktatási tevékenységek beindítása vagy erősítése főként azzal a céllal, hogy támogassuk a fejlődő és gazdasági átalakuláson átmenő országokat az állatgenetikai erőforrások hatékonyabb hasznosításában és fejlesztésében.
- 2 A FAO Háziállatok sokféleségére vonatkozó információs rendszerének (DAD-IS), mint az állatgenetikai erőforrások globális kommunikációs eszközének és információs rendszerének további fejlesztése.
- 3 A nemzeti állatgenetikai erőforrások helyzetéről és folyamatiról szóló jelentések eszközeinek kidolgozása, amely ugyancsak segítheti a kormányokat az egyéb nemzetközi fórumokon való jelentéstételen, az összesített jelentéstételi terhelés csökkentésével.
- 4 Nemzeti adatbázisok kidolgozása és fejlesztése, amely lehetővé teszi az országok közötti információ megosztást.

16. stratégiai prioritás **A nemzetközi együttműködés erősítése a fejlődő és a gazdasági átalakuláson átmenő országokban az állatgenetikai erőforrások**

- jellemzése, nyilvántartásba vétele, illetve a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok nyomon követése;
- fenntartható használata és fejlesztése, valamint
- megőrzése érdekében

Alapok

Jelentős eltérések vannak az egyes régiókban belül, illetve a régiók között az állatgenetikai erőforrások nyilvántartásba vételéhez, jellemzéséhez, a folyamatok és a kapcsolódó kockázatok nyomon követéséhez, ezen erőforrások fenntartható használatához és fejlesztéséhez, valamint az in situ és az ex situ megőrzéséhez szükséges nemzeti humán, intézményi, technológiai és kutatási kapacitások vonatkozásában. A fejlődő és a gazdasági átalakuláson átmenő országok jelentős mértékben profitálnak az olyan országokkal folytatott információcseréből és együttműködésből, amelyek hasonló előnyökkel rendelkeznek ezeken a területeken. Nemzetközi cselekvésre van szükség különösen a veszélyeztetett fajták és a határokon átnyúló fajták esetében, melyeknek genetikai bázisa szűk lehet.

Intézkedések

- 1 Az egyes országok közötti technikai együttműködés megteremtése vagy erősítése, a technológiai transzfer és tapasztalatcsere céljait szolgáló keretek létrehozása, valamint az oktatási és egyéb képzési lehetőségek javítása, szem előtt tartva a fejlődő, illetve a gazdasági átalakuláson átmenő országok egyedi érdekeit.
- 2 A nemzetközi együttműködés létrehozása vagy erősítése a határokon átnyúló fajták jellemzésének, hasznosításának és fejlesztésének, valamint megőrzésének vonatkozásában.

17. stratégiai prioritás Regionális fókuszpontok létrehozása és a nemzetközi hálózatok erősítése

Alapok

A határokon átnyúló fajták és állományok kezelése, valamint a specifikus regionális társadalmi-gazdasági, kulturális és környezeti sajátosságok regionális szintű koordinációt és együttműködést tesznek szükségessé. A közös tevékenységekbe történő beruházások (mint például a génbank-rendszer) gyakran hatékonyabbak és költséghatékonyabbak lehetnek, mint az országos szinten végzett, egymást átfedő tevékenységek.

Intézkedések

- 1 Ahol szükséges, az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó, nemzeti alapú regionális fókuszpontok létrehozásának ösztönzése.
- 2 Regionális hálózatok – szükség esetén regionális adatbázisok – létrehozása vagy erősítése és fenntartása az állatgenetikai erőforrások hasznosítása, fejlesztése és megőrzése érdekében.
- 3 Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó regionális tevékenységek és a regionális szervezetek összekapcsolása.
- 4 A FAO állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális fókuszpontjának fenntartása és erősítése a nemzetközi hálózati tevékenység és együttműködés támogatása érdekében.

18. stratégiai prioritás Az állatgenetikai erőforrások szerepével és értékeivel kapcsolatos nemzeti tudatosság fokozása

Alapok

Az állattenyésztési ágazaton belül, illetve az állattenyésztési ágazatot befolyásoló egyéb ágazatokban – beleértve a környezeti, valamint a szélesebb mezőgazdasági és fejlesztési szakpolitikákat és gyakorlatokat is – sokkal nagyobb mértékben kell tudatosítani az állatgenetikai erőforrások jelentős szerepét és az általuk képviselt komoly értéket. Ide tartoznak ezen erőforrások specifikus sajátosságai, a helyi fajtákból származó termékek és szolgáltatások, valamint a fenntartásukat és hasznosításukat befolyásoló tényezők. A nemzeti tudatosság növelése során fel kell hívni a figyelmet az állattenyésztési ágazat specifikus jellegzetességeire, és törekedni kell az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatát, fejlődését és megőrzését serkentő köz- és privát támogatások mobilizálására.

Intézkedés

- 1 Célirányos, hatékony információk közlése a médián keresztül, nyilvános rendezvényeken vagy egyéb módon az állatgenetikai erőforrások által betöltött jelentős funkciók és az általuk képviselt értékek nagyobb fokú tudatosítása érdekében. Ezeknek az információknak magukban kell foglalniuk az ilyen erőforrások specifikus sajátosságait, valamint a fenntartható használatukhoz, fejlesztésükhöz és megőrzésükhöz szükséges, következményes szakpolitikai igényeket, beleértve a haszonállat-tartók hozzájárulásait, szükségleteit, és valamennyi vonatkozó jogát, amely nemzeti szinten fennállhat. A célközönség magában foglalja a szakpolitikák kidolgozásában részt vevőket, az állattenyésztési ágazat és a kapcsolódó ágazatok valamennyi főbb érintettjét, és a nyilvánosságot.

19. stratégiai prioritás Az állatgenetikai erőforrások szerepével és értékeivel kapcsolatos regionális és nemzetközi tudatosság fokozása

Alapok

Nagyobb mértékben kell tudatosítani az állatgenetikai erőforrások által betöltött jelentős szerepeket és az általuk képviselt értékeket, specifikus sajátosságait és a fenntartható használatukra, fejlesztésükre és megőrzésükre vonatkozó igényeket – többek között a környezeti és szélesebb mezőgazdasági és fejlesztési intézmények és fórumok, valamint az egyéb érintettek, például az adományozók és a nagy nyilvánosság körében.

Intézkedés

- 1 Regionális és nemzetközi kampányok támogatása az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások helyzetének megismertetése érdekében, valamint azzal a céllal, hogy megnyerhessük a kormányzat és az illetékes intézmények, valamint a nyilvánosság széles körű támogatását.

20. stratégiai prioritás Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzeti szakpolitikák és jogi keretek felülvizsgálata és fejlesztése

Alapok

A különböző szakpolitikák és jogi eszközök széles köre befolyásolja közvetlen vagy közvetett módon az állatgenetikai erőforrások használatát, fejlesztését és megőrzését. Ezeknek a célkitűzései gyakran elég különbözőek, mint például gazdasági fejlődés, környezetvédelem, állategészségügy, élelmiszer-biztonság, fogyasztóvédelem, szellemi tulajdonjogok védelme, genetikai erőforrások megőrzése, valamint az állatgenetikai erőforrások hasznosításából származó hasznokhoz való hozzáférés, illetve azok igazságos elosztása. Nagyszükség van arra, hogy sor kerüljön ezeknek az eszközöknek és politikáknak a fokozottabb összehangolására anélkül, hogy ez hátrányosan befolyásolná a célkitűzéseket vagy az élelmezésbiztonságot, mint fő célkitűzést, miközben figyelembe kell venni az állatgenetikai erőforrások egymástól eltérő sajátosságait, melyek egymástól eltérő megoldásokat igényelnek. Tekintetbe kell venni ugyanakkor a hozzáféréssel és haszonmegosztással kapcsolatos eszközöket is.

Intézkedések

- 1 A nemzeti szakpolitikák és szabályozási keretek rendszeres áttekintése, számba véve valamennyi lehetséges hatást, amely befolyásolhatja az állatgenetikai erőforrások használatát, fejlesztését és megőrzését, különös tekintettel a haszonállatokat tartó helyi közösségek szerepére és szükségleteire.
- 2 A szakpolitikák és a jogi keretek áttekintése során azonosított hatások kezelését célzó intézkedések kidolgozása. Az intézkedések közé tartozhatnak a szakpolitikai vagy szabályozási, illetve a végrehajtás szintjén megvalósított módosítások, figyelembe véve azt az igényt, hogy egyensúlyt kell teremteni a vonatkozó jogi eszközök és politikák céljai, célkitűzései és a különböző érintettek érdekei között.
- 3 Ahol szükséges, az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzeti jogszabályok és szakpolitikák, valamint a nemzetközi megállapodásokban foglaltak összehangolásának ösztönzése.
- 4 Annak biztosítása, hogy a kapcsolódó kutatások eredményeit vegyék figyelembe az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzeti szakpolitikák és jogszabályok kidolgozása során.

21. stratégiai prioritás Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó nemzetközi szakpolitikák és jogi keretek felülvizsgálata és fejlesztése

Alapok

A nemzetközi szakpolitikák és szabályozó megállapodások közvetlen vagy közvetett módon befolyásolják az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások használatát. Az állatgenetikai erőforrások ágazatának fejlesztését befolyásoló meghatározó szakpolitikák és keretek gyakran általános jellegűek, és rendszerint olyan kérdésekkel foglalkoznak, mint a gazdasági fejlődés, kereskedelmi szabványok, környezetvédelem, élelmiszerbiztonság, hozzáférés és haszonmegosztás, illetve szellemi tulajdonjogok. Az ágazat specifikus nemzetközi megállapodások közé tartoznak az állategészségügyi előírások és az állati eredetű termékekre vonatkozó élelmiszeripari előírások. Fontos, hogy az egyes országok által aláírt nemzetközi okiratok, amelyek befolyásolják az érintett országoknak az állatgenetikai erőforrások cseréjére, hasznosítására és megőrzésére, illetve az állati eredetű termékek értékesítésére vonatkozó képességét, egymást támogató jellegűek legyenek.

Intézkedések

- 1 Az állatgenetikai erőforrások hasznosítását, fejlesztését és megőrzését befolyásoló, jelenleg érvényben lévő nemzetközi megállapodások áttekintése azzal a céllal, hogy a nemzetközi szakpolitikák és szabályozási keretek figyelembe vegyék az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások kiemelt jelentőségét az élelmezésbiztonság szempontjából, ezen erőforrások eltérő megoldásokat igénylő eltérő sajátosságait, a kutatási és innovációs tevékenységek fontosságát, valamint a különböző megállapodások céljainak és célkitűzéseinek, illetve az egyes régiók, országok és érintettek – többek között a haszonállattartók – érdekei közötti egyensúly megteremtésére vonatkozó igényt.
- 2 Az állatgenetikai erőforrások kezelésében érintett szereplők – különösen a haszonállattartók – genetikai erőforrásokhoz való hozzáférését és az erőforrások hasznosításából származó hasznok megosztását érintő nemzetközi megállapodások és fejlesztések vonzatainak és hatásainak áttekintése.

22. stratégiai prioritás A Bizottság állatgenetikai erőforrás-politikájával kapcsolatos törekvések összehangolása egyéb nemzetközi fórumokkal

Alapok

Az Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrások Bizottsága a FAO állandó kormányközi fóruma, ahol az egyes országok megvitatják az élelmezési és mezőgazdasági célú genetikai erőforrások megőrzésével és fenntartható használatával kapcsolatos szakpolitikákat, valamint ágazati és ágazatközi kérdéseket. Más nemzetközi szervezetek és fórumok rendszeresen olyan kérdéseket vitatnak meg, illetve olyan szakpolitikákat és szabályozó intézkedéseket dolgoznak ki, amelyek közvetlenül vagy közvetve befolyásolják az állatgenetikai erőforrások kezelését, valamint az állattenyésztési ágazat különböző érintettjeinek szerepeit és érdekeit. Ezek közé a fórumok közé tartozik a Biológiai Sokféleség Egyezmény, a Szellemi Tulajdon Világszervezete, a Világkereskedelmi Szervezet, az Állategészségügyi Világszervezet, valamint a *Codex Alimentarius*. Ezen folyamatok fokozottabb együttműködésére és összehangolására van szükség.

Intézkedés

- 1 Együttműködés létrehozása a nemzetközi szervezetekkel és fórumokkal, illetve ezek részvételének és hozzájárulásainak növelése az Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrások Bizottsága állatgenetikai erőforrásokkal kapcsolatos tevékenységeiben.

23. stratégiai prioritás Az állatgenetikai erőforrások megőrzéséhez, fenntartható használatához és fejlesztéséhez szükséges források – többek között pénzügyi források – mobilizálására irányuló törekvések erősítése.

Alapok

Az állatgenetikai erőforrások megőrzéséhez, fenntartható használatához és fejlesztéséhez szükséges források – többek között pénzügyi források – mobilizálására irányuló, globális törekvések mind nemzeti, mind nemzetközi szinten messze elmaradnak a szükségletektől. Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv sikerének alapfeltétele a pénzügyi források mobilizálása, valamint egy koherens keret biztosítása az információcsere, a technológiákhoz való hozzáférés, a technológiák átadása és a kapacitásépítés számára.

Intézkedések

- 1 Valamennyi érintett támogatása a kapacitásépítés erősítésében, többek között tapasztalatcsere révén, a kutatási és oktatási tevékenységek erősítésével, valamint képzési lehetőségek, a technológiai transzfer, a pénzügyi források biztosítása révén, nemzeti, regionális és nemzetközi szinten, az alábbi III. részben leírtaknak megfelelően.
- 2 Felügyeleti folyamat kidolgozása Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv végrehajtásához.
- 3 Az együttműködés és koordináció fokozása az állatgenetikai erőforrások megőrzésének, fenntartható használatának és fejlesztésének terén nemzeti, regionális és nemzetközi szinten, többek között a vészhelyzetekkel vagy katasztrófhelyzetekkel szembeni védelmet szolgáló *ex situ* tartalék rendszerek létrehozásával.

III. rész

Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv végrehajtása és finanszírozása

- 49 *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv fontos és hatékony nemzetközi keretet biztosít azon törekvések számára, melyek az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások fenntartható használatára, fejlesztésére és megőrzésére irányulnak, és támogatja a globális élelmezésbiztonságot, valamint a szegénység felszámolását szolgáló erőfeszítéseket.*
- 50 *Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrásokra szánt pénzügyi támogatásokat jelenleg néhány nemzeti kormány és más nemzeti szintű finanszírozási alap, valamint multi- és bilaterális szervezeti és regionális források biztosítják. Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv megvalósításához azonban jelentős és járulékos pénzügyi forrásokra, valamint az állatgenetikai erőforrásokkal kapcsolatos nemzeti, regionális és nemzetközi programok és prioritási tevékenységek hosszú távú támogatására lesz szükség, azzal a feltétellel, hogy ezek a támogatások összhangban vannak a kapcsolódó nemzetközi megállapodásokkal. A folyamatnak ösztönöznie és támogatnia kell a kormányok és valamennyi érintett részvételét. A regionális és nemzetközi együttműködés alapvető fontosságú.*
- 51 *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv megvalósítási folyamatának előrehaladását a nemzeti kormányok és a FAO tagjai átfogóan értékelik, az Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrás Bizottságának közvetítésével. Ennek a feladatnak a teljesítése érdekében a bizottságnak szervezeten és célirányosan kellene kezelnie Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv prioritási területeit, a bizottság többéves munkaprogramjával összhangban, a nemzeti prioritások tekintetbe vételével.*
- 52 *Az Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrások Bizottságának megegyezésre kell jutnia az elért eredményekre vonatkozó jelentések összeállításának szempontjait illetően, valamint Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv megvalósítási ütemének értékeléséhez használt kritériumok és paraméterek vonatkozásában.*
- 53 *Bizonyos időszakonként értékelni kell az állatgenetikai erőforrások helyzetét és folyamatait, különös tekintettel a globálisan veszélyeztetett fajták nagy számára. Az egyes országoknak rendszeres időközönként jelentést kell benyújtaniuk az Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrás Bizottsága felé a nemzeti állatgenetikai erőforrásokkal és a változást befolyásoló tényezőkkel kapcsolatos helyzetre és folyamatokra vonatkozóan, hogy a bizottság megítélhesse a haladás mértékét, és továbbfejleszthesse az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó, nemzeti alapú, korai figyelmeztető és reagálási rendszereket.*
- 54 *A konferencia felkéri az Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrás Bizottságát, hogy dolgozzon ki finanszírozási stratégiát Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv végrehajtásához.*

- 55 A végrehajtási folyamat előrehaladására, illetve a helyzetre és a folyamatokra vonatkozó nemzeti jelentésekben szereplő eredmények fényében a bizottság megállapításait figyelembe véve az érintett kormányoknak és nemzetközi intézményeknek meg kell szüntetniük a hiányosságokat, az egyenlőtlenségeket vagy a koordináció hiányát, és új kezdeményezéseket vagy tevékenységeket kell beindítaniuk.
- 56 *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv megvalósítása* tekintetében az egyes nemzetek kormányaira hárul a fő felelősség. Egyértelműen szükség van az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó hatékony nemzeti fókuszpontok létrehozására, és nyilvánvaló, hogy a nemzeti hálózatok jelentős szerepet játszanak abban, hogy mobilizálják és elkötelezzék az érintetteket Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv megvalósítása tekintetében. Az egyes országok Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv prioritásainak fényében fogják meghatározni saját prioritásaikat. Ahol szükséges, az országok saját élelmezési és mezőgazdasági fejlesztési szükségleteik figyelembe vételével határozzák meg prioritásaikat, más nemzeti és nemzetközi szervezetekkel együttműködve.
- 57 Az állatgenetikai erőforrásokkal kapcsolatos nemzetközi hálózatokat Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv végrehajtásán keresztül kell ösztönözni és erősíteni, hangsúlyozva a regionális fókuszpontok és regionális hálózati tevékenység jelentős szerepét az együttműködő partnerségek kiépítésében, az állatgenetikai erőforrások regionális szintű kezelésére vonatkozó törekvések összehangolásában, az információ-megosztás továbbfejlesztésében, valamint a technikai együttműködés, képzés és kutatás területén.
- 58 Nyilvánvaló, hogy a FAO kulcsszerepet játszik Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv végrehajtására irányuló, nemzeti szintű törekvések támogatásában, különösen a fejlődő és gazdasági átalakuláson átmenő országok esetében; kiemelt szerepet tölt be a globális és regionális együttműködések és hálózatok folyamatos segítésében, a kormányközi találkozók megszervezésének támogatásában, a DAD-IS fenntartásában és folyamatos fejlesztésében, az állatgenetikai erőforrásokkal kapcsolatos adományforrások mobilizálásában, a kommunikációs eszközök kidolgozásában, valamint az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális helyzet- és folyamatjelentések jövőbeni előkészítésének összehangolásában.
- 59 Egyértelmű az állatgenetikai erőforrások nyilvántartásával, jellemzésével, fenntartható használatával, fejlesztésével és megőrzésével kapcsolatos, környezetvédelmi szempontból kedvező technológiák kidolgozásának és átadásának fontossága, valamint ezen erőforrások kezelésével kapcsolatos egyéb szempontok jelentősége. A cselekvési terv stratégiai prioritásai kiemelik a technikai fejlesztés és együttműködés szükségességét. A négy prioritási terület megvalósítása szükségessé teszi a kormányok, nemzetközi ügynökségek, nem kormányzati szervek és egyéb érintettek közötti információcserét, együttműködést és koordinációt, a képzési és kutatási tevékenységek globális szintű megszervezése és lebonyolítása érdekében.

III. RÉSZ

- 60 Technikai segítséget kell biztosítani – főképp a fejlődő és a gazdasági átalakuláson átmenő országok számára –, kétoldalú együttműködések révén, vagy megfelelő nemzeti és nemzetközi szervezetek közvetítésével, *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósításának elősegítése érdekében. Ugyancsak fontos az állatgenetikai erőforrások fenntartható használatával, fejlesztésével és megőrzésével kapcsolatos technológiai transzfer támogatása, a vonatkozó nemzetközi kötelezettségekkel és nemzeti jogszabályokkal összhangban.
- 61 A FAO által kidolgozott technikai irányelvek és támogatás, illetve az összehangolt képzési programok alapvető szerepet játszottak az állatgenetikai erőforrásokkal kapcsolatos tevékenység előmozdításában. Ez a szerep a továbbiakban is fontos lesz abból a szempontból, hogy valamennyi országot támogassa *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósításában.
- 62 A nemzeti kormányzatok, nemzetközi szervezetek és ügynökségek tudatosságnövelő törekvései ellenére a fejlődő, illetve a gazdasági átalakuláson átmenő országokban nem állnak megfelelő mennyiségben rendelkezésre *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósításához szükséges pénzügyi források. Továbbá, a fejlődő, illetve a gazdasági átalakuláson átmenő országoknak nyújtott pénzügyi források ingadozásai miatt változik az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások fenntartható használatával, fejlesztésével és megőrzésével kapcsolatos tevékenységek intenzitása is.
- 63 Az országoknak mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy – kapacitásaiknak megfelelően – támogatást biztosítsanak azon nemzeti stratégiai prioritásaik vonatkozásában, melyek célja *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* célkitűzéseinek megvalósítása. Az országoknak – nemzeti szintű intézkedésekkel és nemzetközi együttműködés révén – támogatniuk kell *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósítását, hogy koherens keretet lehessen biztosítani az információcsere, a technológiákhoz való hozzáférés, illetve azok átadása, valamint a kapacitásépítés számára.
- 64 Erősíteni kell a nemzetközi együttműködést *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósításának elősegítése érdekében, előtérbe helyezve a fejlődő és a gazdasági átalakuláson átmenő országok erőfeszítéseinek támogatását és kiegészítését. A multi- és bilaterális finanszírozással és fejlesztéssel foglalkozó intézményeket fel kell szólítani arra, hogy vizsgálják meg, milyen módszerekkel és eszközökkel lehetne támogatni *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósítását. Valamennyi országnak – különösen a fejlődő országoknak – mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy – többek között – megfelelő módon hasznosítsák a meglévő és rendelkezésre álló pénzügyi forrásokat, beleértve azokat is, amelyeket korábban nem használtak fel *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési tervben* szereplő tevékenységek céljaira.

- 65 Ennek érdekében a FAO-nak rendszeres programtámogatást kell biztosítania Az *állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósításához.
- 66 Ezen kívül a FAO-nak a kapcsolódó nemzetközi mechanizmusok, alapok és szervek keretein belül kell olyan eszközöket kidolgoznia, amelyek segítségével ezek hozzájárulhatnak Az *állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósításához. Mindennek megfelelő eszköze lehet Az *állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* bemutatása ezekben az intézményekben, valamint Az *állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* stratégiai prioritásain belüli tevékenységekről szóló rendszeres, kölcsönös jelentéstétel.
- 67 A kapcsolódó nemzetközi mechanizmusok, alapok és szervek keretein belül a kormányoknak – a fent említett tevékenységek támogatása során – meg kell tenniük a szükséges és megfelelő intézkedéseket, hogy kellő prioritást és figyelmet kapjon azoknak az előre látható és kölcsönösen elfogadott forrásoknak a hatékony elosztása, melyeket Az *állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* stratégiai prioritási területein belüli tevékenységekre szánnak.
- 68 Fontos továbbá, hogy a fejlett országok kormányai kellő figyelmet szenteljenek Az *állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* stratégiai prioritási területein belüli tevékenységek végrehajtásának – a finanszírozást is beleértve –, mely kétoldalú, regionális és többoldalú együttműködések révén valósulhat meg. Az, hogy a fejlődő országok mennyire hatékonyan tudják megvalósítani Az *állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv*ben vállalt kötelezettségeiket, a finanszírozás hatékony biztosításán múlik. Fontos, hogy a fejlődő és a gazdasági átalakuláson átmenő országok kormányai megfelelő prioritásként kezeljék saját terveikben és programjaikban az állatgenetikai erőforrásokkal kapcsolatos kapacitások építését. Ösztönözni kell Az *állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* megvalósításával kapcsolatos önkéntes hozzájárulásokat, főként a magánszektor és a nem kormányzati szervezetek részéről. Ez maga után vonhatja egy letéti számla létrehozását a FAO keretein belül. A nem kormányzati szervezetek és a privát szektort ösztönözni kell arra, hogy vegyen részt, és nyújtson támogatást Az *állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési terv* végrehajtásához.

A világon élő teljes haszonállat-állomány genetikai erőforrásainak fenntartható használata, fejlesztése és megőrzése alapvető fontosságú a mezőgazdaság, az élelmiszer-termelés, a vidékfejlesztés és a környezet szempontjából. Felismerve azt a tényt, hogy ezen erőforrások kezeléséhez egy hatékony keretet kell létrehozni, és meg kell oldani a genetikai erózió okozta fenyegetés problémáját, 2007 szeptemberében 109 ország gyűlt össze Interlakenben (Svájc), az első Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Állatgenetikai Erőforrásokról Szóló Nemzetközi Technikai Konferencián. A konferencia elfogadta Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó globális cselekvési tervet – amely 23 stratégiai prioritási intézkedést tartalmaz ezen kulcsfontosságú erőforrások átgondolt kezelésének támogatása érdekében.

A globális cselekvési terv egy nemzeti alapokról induló folyamat eredménye, amely magában foglalja az erőforrásokkal kapcsolatos kérdésekről szóló jelentések készítését, azok értékelését és megvitatását; ez egyúttal alapul szolgált Az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások globális állapotáról szóló jelentés elkészítéséhez is, amely a haszonállat-állomány sokféleségének és e sokféleség kezelésének első átfogó, globális szintű értékelése.

A konferencia elfogadta *Az állatgenetikai erőforrásokra vonatkozó interlakeni nyilatkozatot* is, amely megerősíti az egyes országok elkötelezettségét a *globális cselekvési terv* végrehajtása mellett, valamint, hogy a világ állatállományának biológiai sokféleségét megfelelően hasznosítják, elősegítve a globális élelmezésbiztonságot, és megőrizve ezt a biológiai sokféleséget az eljövendő generációk számára is.

ISBN: 978-92-5-005848-1

9 789250 058481